

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vuonna 1987 voimaan tulleeseen sijoitusrahastolakiin muutoksia, jotka perustuvat Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäänöstöön sisältyvään sijoitusrahastodirektiiviin (85/611/ETY). Vähäisempiä tarkistuksia ehdotetaan arvopaperimarkkinalakiin, markkina- tuomioistuimesta annettuun lakiin sekä lakiin arvopaperinvälitysliikkeistä.

Tarkoituksena on, että lain tasolla säädettäisiin sijoitusrahastoa hallinnoivan rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston varallisuutta säilyttävän säilytysyhteisön keskeisistä tehtävistä, oikeuksista sekä velvollisuuksista. Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuutta on tarkoituksenmukaista tämentää valtiovarainministeriön päätöksellä, joka sisältäisi direktiivin liitteen edellyttämiä yksityiskohtaisia määräyksiä. Tämän lisäksi pankkitarkastusvirastolla olisi oikeus myöntää poikkeuksia laissa asetetuista velvollisuuksista ja antaa eräissä tapauksissa lakia täydentäviä määräyksiä.

Esityksen merkittävimmät muutokset koskevat sijoitusrahaston sijoitustoimintaa koskevien rajoitusten väljentämistä. Esityksen perusteella sijoitusrahasto voisi vapaasti sijoittaa varojaan koti- ja ulkomaisiin arvopapereihin, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Suomessa tai siihen rinnastettavassa vaihdantajärjestelmässä ulkomailla. Lisäksi sijoitusrahasto voisi sijoittaa vakioituihin ja pankkitarkastusviraston lu-

valla myös muihin johdannaisopimuksiin. Sijoittaessaan varojaan sijoitusrahaston olisi hajautettava sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit. Esityksessä täsmennetään tältä osin sijoituskohteen sallittua enimmäisosuutta sijoitusrahaston varoista sekä sijoitusrahaston sallittua omistusosuutta sijoituskohteen arvopapereista.

Ehdotuksessa täsmennetään rahastoyhtiön toimilupaa ja sen peruuttamista koskevaa sääntelyä. Sekä rahastoyhtiön että säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöitä koskevaa rajoitusta käydä kauppaa sijoitusrahaston rahastosuuksilla ehdotetaan tiukennettavaksi. Ulkomaisille sijoitusrahastoille ja muille yhteissijoitusyrityksille ehdotetaan oikeutta markkinoida osuuksiaan Suomessa.

Säilytysyhteisön tehtäviä ehdotetaan lisättäväksi. Säilytysyhteisön tehtävänä olisi sijoitusrahastojen varojen säilyttämisen ohella valvoa rahasto-osuuden omistajien etua valvomalla rahastoyhtiön sijoitusrahaston puolesta suorittamia toimia.

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan lisättäväksi. Rahastoyhtiön olisi julkitettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta rahasto-oesite, puolivuotiskatsaus ja vuosikertomus.

Tarkoituksena on, että ehdotetut muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	1.1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta ..	12
YLEISPERUSTELUT	3	1.2. Laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	26
1. Nykyinen tilanne	3	1.3. Laki arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain muuttamisesta	26
1.1. Sijoitusrahastojen toiminta Suomessa	3	1.4. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta	26
1.2. Sijoitusrahastolaki	3	2. Voimaantulo	27
1.3. Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi	3	LAKITEKSTIT	28
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	7	1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta	28
3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat	11	2. Laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	35
4. Esityksen vaikutukset	11	3. Laki arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain muuttamisesta	35
4.1. Vaikutukset julkiseen talouteen	11	4. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ...	36
4.2. Vaikutukset kotitalouksiin ja elinkeinotoimintaan	11	LIITE	37
4.3. Kokonaistaloudelliset vaikutukset	11	Rinnakkaistekstit	37
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	12		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12		
1. Lakiehdotusten perustelut	12		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Sijoitusrahastojen toiminta Suomessa

Sijoitusrahastojen merkitys Suomen arvopaperimarkkinoilla on ollut vähäinen. Tähän vaikutti aluksi se, että sijoitusrahastojen toiminta käynnistyi epäedullisissa olosuhteissa. Pörssiosakkeiden hintojen romahdus lokakuussa 1987 vähensi sijoittajien mielenkiintoa osakesäästämistä kohtaan. Lisäksi sijoitusrahastolain ahtaat sijoitusrajoitukset ovat heikentäneet sijoitusrahastojen tosiasiallisia mahdollisuuksia tehdä sijoituksia muualle kuin osakemarkkinoille. Vuodesta 1989 lähes yhtäjaksoisesti jatkunut, kansantalouden laskusuhdanteeseen liittyvä pörssiosakkeiden hintojen lasku on ollut omiaan laimentamaan sijoittavan yleisön mielenkiintoa sijoitusrahastoja kohtaan.

Vuoden 1991 lopussa kotimaisia rahastoyhtiöitä oli toiminnassa kymmenen. Niiden hallinnoimia sijoitusrahastoja oli 15 ja rahastojen yhteenlaskettu pääoma noin 400 miljoonaa markkaa.

1.2. Sijoitusrahastolaki

Sijoitusrahastolaki (480/87) annettiin 8.5.1987 ja tuli voimaan 1.9.1987. Lain mukaan sijoitusrahasto on pääasiallisesti osakkeista ja muista arvopapereista koostuva rahasto, jonka omistavat siihen sijoittaneet henkilöt ja yhteisöt. Rahastoyhtiö hallinnoi sijoitusrahastoa ja toimii sen puolesta, koska sijoitusrahasto ei ole oikeushenkilö. Sijoitusrahaston varojen säilytyksestä huolehtii säilytyspankki, jona voi toimia talletuspankki, ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori tai arvopaperinvälitysliike.

Sijoitusrahastolain mukaan varojen sijoittaminen on rajoituksetta mahdollista vain Helsingin Arvopaperipörssissä pörssilistalla oleviin arvopapereihin. Muihin kotimaisiin, julkisilla ja säännöllisesti toimivilla markkinoilla kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin sijoitusrahasto saa sijoittaa yhden viidesosan rahaston arvosta. Sama rajoitus koskee ulkomaisia arvopapereita. Saataviin kotimaisilta pankeilta sijoitusrahasto saa sijoittaa 15 prosenttia rahaston arvosta.

Rahastoyhtiön on laskettava rahasto-osuu-

den arvo kunakin arkipäivänä ja lunastettava rahasto-osuus osuudenomistajan vaatimuksesta lunastuspäivän arvoon. Osuudenomistaja saa tuoton sijoitukselleen voitto-osuutena ja rahasto-osuuden arvonmuutoksena. Voittona on jaettava yli puolet vahvistetun taseen mukaisen voiton ja muun vapaan oman pääoman yhteismäärästä, josta on vähennetty taseen mukainen tappio.

Rahasto-osuuden omistajat voivat vaikuttaa rahastoyhtiön hallintoon valitsemalla kolmannen yhtiön hallituksen jäsenistä ja yhden tilintarkastajan. Vain osuudenomistajien valitsemat jäsenet saavat osallistua päätökseen, jolla päätetään sijoitusrahaston omistamien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä. Enintään yksi kolmasosa rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä voi olla muita kuin Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisia.

Vuoden 1992 alussa tuli voimaan laki (1687/91), joka kumosi laissa alun perin olleen kiellon siitä, etteivät ulkomaalaiset saaneet omistaa rahasto-osuuksia.

Rahastoyhtiö tiedottaa lain mukaan toiminnastaan sijoittajille neljännesvuosikertomuksessa, josta ilmenee sen hallinnoiman sijoitusrahaston toiminta ja taloudellinen asema. Kertomus on pidettävä maksutta yleisön saatavissa.

Rahastoyhtiöitä valvoo pankkitarkastusvirasto, joka pitää rekisteriä sijoitusrahastoista ja vahvistaa niiden säännöt.

1.3. Euroopan yhteisöjen sijoitusrahastodirektiivi

Euroopan yhteisöjen (EY:n) neuvosto antoi 20.12.1985 sijoitusrahastodirektiivin eli *direktiivin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitus-toimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta* (85/611). Sijoitusrahastodirektiivin 22 artiklan sijoituspolitiikkaa koskevia säännöksiä muutettiin *direktiivillä sijoitusrahastodirektiivin muuttamisesta* (88/220). Molemmat direktiivit tulivat voimaan 1.10.1989.

Direktiivin tavoitteet ja soveltamisala

Sijoitusrahastodirektiivillä pyritään luomaan

ETA-valtioissa sijaitseville yhteissijoitusyrityksille yhtenäiset kilpailuedellytykset ja takamaan osuudenomistajille tehokkaampi ja yhdenmukaisempi suoja. Direktiivisääntele yhteissijoitusyritysten toimilupaa, rakennetta, toimintaa ja tiedonantovelvollisuutta sekä valvontaa. Näistä seikoista annettavat vähimmäissäännöt ovat riittävä takuu, jotta yhteissijoitusyritykset voivat markkinoida osuuksiaan toisissa ETA-valtioissa ilman, että näissä valtioissa voidaan asettaa vaatimuksia direktiivissä säännellyistä kysymyksistä. Direktiiviä sovelletaan myös yhteissijoitusyrityksiin, jotka eivät markkinoi osuuksiaan muualla kuin kotivaltiossaan.

Sijoitusrahastodirektiivin perusteella kukin ETA-valtio soveltaa direktiiviä alueellaan sijaitseviin yhteissijoitusyrityksiin (1 art. 1 kohta). Yrityksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa sijoitusrahaston rahastoyhtiön kotipaikka on ja jossa myös sen pääkonttorin on oltava (3 art.). ETA-valtio voi soveltaa alueellaan sijaitseviin yhteissijoitusyrityksiin direktiiviä ankarampaa tai lisävaatimuksia, jos niitä sovelletaan yleisesti (1 art. 7 kohta). ETA-valtio ei siis voi vaatia muita yhteissijoitusyrityksiä kuin niitä, joilla on kyseisessä ETA-valtiossa kotipaikka, noudattamaan asettamaan kansallisia, direktiiviä ankarampaa säännöksiä.

Yhteissijoitusyrityksen tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen. Yritys toimii riskin hajauttamisen periaatteella ja sen osuudet on haltijan vaatimuksesta lunastettava suoraan tai välillisesti yrityksen varoilla (1 art. 2 kohta). Direktiiviä ei sovelleta suljettuihin yhteissijoitusyrityksiin (sijoitusyhtiöt) eikä yhteissijoitusyrityksiin, jotka hankkivat pääomaa markkinoimatta osuuksiaan yleisölle (2 art.). Direktiivi on sikäli yhteisöoikeudellinen, että se koskee yrityksiä toisin kuin muut arvopaperimarkkinoita sääntelevät direktiivit, joita sovelletaan arvopapereihin.

Toimiluvan myöntäminen

Yhteissijoitusyritys ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin sen kotivaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet sille toimiluvan. Tämän niin sanotun yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti toimilupa on voimassa kaikissa ETA-valtioissa (4 art. 1 kohta). Sijoitusrahastolle ei voida myöntää toimilupaa, elleivät

viranomaiset hyväksy rahastoyhtiötä, sijoitusrahaston sääntöjä ja säilytysyhteisön valintaa (4 art. 2 kohta) ja elleivät rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön johtajat ole riittävän hyvämaineisia tai jos heillä ei ole tehtäviensä hoitamisen edellyttämää kokemusta (4 art. 3 kohta). Rahastoyhtiötä tai säilytysyhteisöä ei myöskään saa vaihtaa toiseen eikä sijoitusrahaston sääntöjä muuttaa ilman viranomais hyväksymistä (4 art. 4 kohta).

Sijoitusrahastojen rakenne

Rahastoyhtiöllä on oltava käytössään riittävät taloudelliset voimavarat kyetäkseen hoitamaan tehokkaasti liiketoimintaansa ja vastamaan sitoumuksistaan (5 art.). Rahastoyhtiö saa harjoittaa vain sijoitusrahastojen hoitamista (6 art.). Sijoitusrahaston varat on annettava säilytysyhteisön säilytettäväksi (7 art. 1 kohta).

Säilytysyhteisön on huolehdittava a) siitä, että sijoitusrahaston puolesta suoritettavissa tai rahastoyhtiön suorittamissa osuuksien myynteissä, liikkeeseenlaskuissa ja lunastuksissa noudatetaan lakia ja rahaston sääntöjä, b) siitä, että osuuksien arvo lasketaan lain ja rahaston sääntöjen mukaisesti, c) siitä, että sijoitusrahaston varoja koskeviin toimiin liittyvät maksut suoritetaan tavanomaisissa määräajoissa, d) siitä, että sijoitusrahaston tulot käytetään lain ja sijoitusrahaston sääntöjen mukaisesti sekä e) noudatettava rahastoyhtiön antamia määräyksiä, jos ne eivät ole lain tai rahaston sääntöjen vastaisia (7 art. 3 kohta).

Sama yhtiö ei saa toimia sekä rahastoyhtiönä että säilytysyhteisönä (10 art. 1 kohta). Rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön on hoidettava tehtävänsä itsenäisesti ja pelkästään osuudenomistajien eduksi (10 art. 2 kohta). Laissa tai rahaston säännöissä on määrättävä edellytyksistä, joilla rahastoyhtiötä ja säilytysyhteisöä voidaan vaihtaa sekä osuudenomistajien suojasta tällaisen vaihdon tapahtuessa (11 art.).

Sijoitusrahaston sijoitustoiminta

Pääsäännön mukaan sijoitusrahaston varat saadaan sijoittaa ETA-valtiossa pörssilistalle otettuihin arvopapereihin tai ETA-valtion muulla säännellyllä, säännöllisesti toimivalla ja tunnustetulla yleisölle avoimella markkinapaikalla kaupankäynnin kohteena oleviin arvopa-

pereihin. Varoja voidaan sijoittaa myös muussa kuin ETA-valtiossa vastaavasti julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin sekä sellaisiin arvopapereihin, joiden liikkeenlaskuehdoissa on sitouduttu lyhyen ajan kuluessa hakemaan arvopaperi julkisen kaupankäynnin kohteeksi ja jos tällaisen hakemuksen hyväksyminen vuoden kuluessa liikkeeseenlaskusta on turvattu (19 art. 1 kohta).

Sijoitusrahasto saa sijoittaa enintään kymmenen prosenttia varoistaan muihin kuin edellä tarkoitettuihin arvopapereihin (19 art. 2 a kohta). ETA-valtio voi lisäksi säätää, että sijoitusrahasto saa sijoittaa enintään kymmenen prosenttia varoistaan arvopapereita vastaaviin velkasitoumuksiin, jos ne voidaan vaivatta muuttaa rahaksi ja niiden arvo voidaan milloin tahansa määrittää (19 art. 2 b kohta). Tällaisiin arvopapereihin ja velkasitoumuksiin tehdyt sijoitukset eivät kuitenkaan saa yhteensä ylittää kymmentä prosenttia sijoitusrahaston varoista (19 art. 3 kohta). Sijoitusrahasto ei saa hankkia jalometalleja eikä niihin oikeuttavia todistuksia (19 art. 2 d kohta). Sijoitusrahastolla saa kuitenkin olla toiminnan edellyttämät käteisvarat (19 art. 4 kohta).

Sijoitusrahasto saa sijoittaa saman liikkeenlaskijan arvopapereihin enintään viisi prosenttia varoistaan (22 art. 1 kohta), jollei ETA-valtio korota rajaa kymmeneen prosenttiin. Tällaisiin arvopapereihin saa kuitenkin sijoittaa enintään 40 prosenttia sijoitusrahaston varoista (22 art. 2 kohta). ETA-valtio voi korottaa viiden tai kymmenen prosentin rajan 35 prosenttiin, jos arvopaperien liikkeeseenlaskija tai takaaja on ETA-valtio, sen alueellinen julkisyhteisö, kolmas valtio tai kansainvälinen julkisyhteisö, jossa yksi tai useampi ETA-valtio on jäsenenä (22 art. 3 kohta). Näitä rajoja ei saa yhdistää eivätkä sijoitukset yhden liikkeenlaskijan arvopapereihin missään tapauksessa saa ylittää 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista (22 art. 5 kohta). ETA-valtio voi kuitenkin sallia, että sijoitusrahasto sijoittaa kaikki varansa arvopapereihin, joiden liikkeenlaskija tai takaaja on ETA-valtio, sen alueellinen julkisyhteisö, kolmas valtio tai kansainvälinen julkisyhteisö, jossa yksi tai useampi ETA-valtio on jäsenenä (23 art. 1 kohta).

Sijoitusrahasto ei saa hankkia muiden kuin direktiivissä tarkoitettujen yhteissijoitusyritysten osuuksia eikä sijoittaa tällaisiin osuuksiin yli 5 prosenttia varoistaan (24 art. 1 ja 2 kohta). Jos sijoitusrahastoja hoitaa sama rahasto-

toyhtiö tai toinen rahastoyhtiö, johon rahastoyhtiö on sidoksissa siten, että niillä on yhteinen liikkeenjohto tai että joku käyttää määräysvaltaa niissä molemmissa taikka että niitä yhdistää merkittävä suora tai välillinen omistussuhde, ne eivät saa sijoittaa toistensa osuuksiin, elleivät ne ole erikoistuneet tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietyille toimialalle tehtäviin sijoituksiin. Samat rajoitukset koskevat tällaisten sijoitusrahastojen keskinäisiä sijoituksia. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa palkkiota tai korvausta tällaisista sijoituksista (24 art. 3 ja 4 kohta).

Rahastoyhtiö, jonka toiminta liittyy sijoitusrahastoihin, ei saa hankkia äänioikeutettuja osakkeita, jotka antaisivat sille mahdollisuuden käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa liikkeenlaskijan johtamisessa (25 art. 1 kohta). Sijoitusrahasto ei saa hankkia yli 10 prosenttia saman liikkeenlaskijan äänioikeudettomista osakkeista. Sijoitusrahasto ei saa hankkia myöskään yli 10 prosenttia saman liikkeenlaskijan joukkovelkakirjoista eikä yli 10 prosenttia saman yhteissijoitusyrityksen osuuksista, paitsi jos hankintahetkellä ei voida laskea joukkovelkakirjojen yhteismäärää tai liikkeenlaskettujen arvopaperien nettomäärää (25 art. 2 kohta).

Sijoitusrahaston ei tarvitse noudattaa sijoitusrajoituksia, jos se ylittää rajat käyttämällä varoihinsa kuuluvien arvopapereihin liittyviä merkintäoikeuksia (26 art. 1 kohta). Jos sijoitusrajoitukset on ylitetty, sijoitusrahaston on myyntitoiminnassaan ensi sijassa pyrittävä korjaamaan tilanne osuudenomistajien edut huomioon ottavalla tavalla (26 art. 2 kohta).

Osuudenomistajille annettavat tiedot

Rahastoyhtiön on jokaisen hoidossaan olevan sijoitusrahaston osalta julkistettava tarjousesite, vuosikertomus jokaiselta tilikaudelta ja puolivuotiskatsaus tilikauden kuudelta ensimmäiseltä kuukaudesta (27 art. 1 kohta). Vuosikertomus on julkistettava neljässä kuukaudessa ja puolivuotiskatsaus kahdessa kuukaudessa kyseisen ajanjakson päättymisestä (27 art. 2 kohta).

Sijoittajien on voitava luotettavasti arvioida sijoitusta tarjousesitteen perusteella. Tarjousesitteen vähimmäissisältö on määrätty direktiivin liitteessä, mutta osa tiedoista voidaan esittää sijoitusrahaston säännöissä (28 art. 1

kohta). Vuosikertomukseen on sisällytettävä tase tai varoja ja velkoja koskeva selvitys, tilikauden yksityiskohtainen tuloslaskelma, tilikauden toimintakertomus ja direktiivin liitteessä mainitut tiedot ja kaikki muut tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston toiminnan kehitystä ja sen tulosta (28 art. 2 kohta). Puolivuotiskatsaukseen on sisällytettävä direktiivin liitteessä mainitut tiedot (28 art. 3 kohta). Sijoitusrahaston säännöt on liitettävä tarjousesitteeseen, paitsi jos osuudenomistajille ilmoitetaan, että asiakirjat toimitetaan heille pyynnöstä tai asetetaan nähtäville heille ilmoitettavassa paikassa (29 art. 1 ja 2 kohta).

Tarjousesitteen tiedot on pidettävä ajantasaisina (30 art.). Tilintarkastajan on tarkastettava tarjousesitteeseen sisältyvät tilinpäätöstiedot. Tilintarkastuskertomus mahdollisine muistutuksineen on toistettava täydellisenä vuosikertomuksessa (31 art.). Yhteissijoitusyrityksen on toimitettava tarjousesitteensä, siihen tehdyt muutokset sekä vuosikertomuksensa ja puolivuotiskatsauksensa toimivaltaisille viranomaisille (32 art.). Tarjousesite, viimeisin vuosikertomus sekä sen jälkeinen puolivuotiskatsaus on annettava veloituksetta osuuksien merkitsijöille ennen sopimuksen tekemistä (33 art. 1 kohta). Vuosikertomus ja puolivuotiskatsaus on annettava yleisön saataville tarjousesitteessä ilmoitettavissa paikoissa ja toimitettava osuudenomistajille heidän pyynnöstään (33 art. 2 ja 3 kohta).

Sijoitusrahaston on julkistettava osuuksien liikkeeseenlasku-, myynti- tai lunastushinta aina, kun se laskee liikkeeseen, myy tai lunastaa osuuksiaan, kuitenkin vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Viranomaisten luvalla tiedot voidaan julkistaa vain kerran kuukaudessa, jollei tällainen poikkeus vaaranna osuudenomistajien etuja (34 art.). Aina kun osuuksia markkinoidaan, on mainittava, että tarjousesite on olemassa sekä paikat, joista se on yleisön saatavilla (35 art.).

Yhteissijoitusyritysten yleiset velvollisuudet

Rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö eivät saa ottaa luottoa sijoitusrahaston lukuun (36 art. 1 kohta). ETA-valtio voi kuitenkin antaa rahastoyhtiölle luvan ottaa luottoa enintään 10 prosenttia sijoitusrahaston arvosta, jos luottoa otetaan väliaikaisesti. Varojen arvostuksesta

sekä osuuksien myynti- tai liikkeeseenlasku- ja lunastushintaa koskevista säännöistä on määrättävä laissa tai sijoitusrahaston säännöissä (38 art.). Sama koskee sijoitusrahaston tuottojen jakamista tai uudelleensijoittamista (39 art.).

Rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö eivät saa myöntää luottoa eivätkä taata kolmannen osapuolen sitoumuksia (41 art. 1 kohta). Kielto ei estä hankkimasta arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu (41 art. 2 kohta). Rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö eivät myöskään saa harjoittaa arvopaperien myyntiä ilman katetta eli niin sanottua ylimyyntiä (42 art.). Laissa tai rahaston säännöissä on määrättävä rahastoyhtiön sijoitusrahastolta veloittamista palkkioista ja kulukorvauksista sekä näiden palkkioiden laskentaperusteista (43 art.).

Ulkomaisten yhteissijoitusyritysten toiminta

Yhteissijoitusyritys saa markkinoida osuuksiaan muissa ETA-valtioissa kuin kotivaltiossaan. Siltä osin kuin on kyse muista kuin direktiivin tarkoittamista seikoista, yhteissijoitusyrityksen on noudatettava sen ETA-valtion säännöksiä, jossa se markkinoi osuuksiaan (44 art. 1 kohta) eivätkä ETA-valtiot saa harjoittaa syrjintää tältä osin (44 art. 2 ja 3 kohta). Yhteissijoitusyrityksen on myös huolehdittava osuudenomistajille tulevien maksujen suorittamiseksi sekä osuuksien lunastamiseksi tarpeellisista järjestelyistä (45 art.).

Yhteissijoitusyrityksen on ilmoitettava kotivaltionsa ja muun valtion viranomaisille osuuksien markkinoinnista toisessa ETA-valtiossa. Siinä valtiossa, jossa se markkinoi osuuksiaan, sen annettava viranomaisille 1) kotivaltionsa viranomaisten antama todistus siitä, että se täyttää direktiivin vaatimukset, 2) rahastonsa säännöt tai yhtiöjärjestys, 3) tarjousesite, 4) viimeisin vuosikertomuksensa ja sen jälkeinen puolivuotiskatsaus ja 5) yksityiskohtaiset tiedot järjestelyistä, joihin on ryhdytty osuuksien markkinointimiseksi. Markkinointiaineisto on julkistettava asianomaisen ETA-valtion virallisella kielellä (47 art.).

Valvontaviranomaiset ja toimiluvan epäminen

ETA-valtion on nimettävä julkiset viranomaiset tai tällaisten viranomaisten määräämät

toimielimet, jotka vastaavat direktiivin noudattamisen valvonnasta (49 art. 1 ja 2 kohta). Niillä on oltava tehtäviensä suorittamiseen riittävät valtuudet (49 art. 4 kohta). Viranomaisten on perusteltava päätöksensä, joiden mukaan toimilupaa ei anneta ja kaikki epäävät päätöksensä, jotka tehdään direktiivin soveltamista koskevia yleisiä toimenpiteitä täyttöpantaessa ja annettava perustelut tiedoksi hakijalle (51 art. 1 kohta). Direktiivin mukaisesti tehdyistä yhteissijoitusyrityksiä koskevista päätöksistä on voitava valittaa tuomioistuimeen. Sama koskee tilannetta, jossa päätöstä toimiluvan myöntämisestä ei ole tehty kuuden kuukauden kuluessa asianmukaisesti laaditusta hakemuksesta (51 art. 2 kohta).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sijoitusrahastolain soveltamisalan muuttamistarve

Sijoitusrahastolain 1 luvun mukaan lakia sovelletaan sijoitusrahastoihin, joita hallinnoi Suomessa sijaitseva ja Suomessa toimiluvan saanut rahastoyhtiö. Sijoitusrahaston ja sijoitusrahastotoiminnan määritelmät vastaavat direktiiviä (1 art. 2 kohta) eikä niitä ehdoteta muutettavaksi. Sijoitusrahastot ovat Suomessa "common funds" tai "mutual funds"-tyyppisiä rahastoja, jotka eivät ole itsenäisiä oikeushenkilöitä, vaan joita rahastoyhtiöt hallinnoivat ja jotka osuudenomistajat omistavat yhteisesti. Vaikka Suomessa ei ole säännelty "unit trust" eikä "investment company with variable capital"-tyyppisiä yhteissijoitusyrityksiä, joihin direktiiviä sovelletaan, direktiivistä ei johdu tarvetta laajentaa sijoitusrahastolain soveltamisalaa koskemaan tällaisia yrityksiä. Silti mainintyyppisten ulkomaisten yhteissijoitusyritysten oikeus markkinoida osuuksiaan Suomessa ehdotetaan sallittavaksi. Tällainen oikeus on ETA-valtiosta olevalla yhteissijoitusyrityksellä kotivaltiossaan saamansa toimiluvan perusteella siitä riippumatta, mikä sen yhteisömuoto kotivaltiossaan on.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaan sijoitusrahastotoiminnan ainoa tarkoitus on arvopaperisijoittaminen (1 art. 2 kohta) yleisöltä hankituilla varoilla. Sijoituskerhot eivät ole sijoitusrahastoja, koska ne eivät hanki varoja yleisöltä

vaan jäseniltään eivätkä laske liikkeeseen osuuksia, jotka oikeuttaisivat haltijan saamaan rahasto-osuuden kaltaisen arvopaperin. Yleisöllä ei tarkoiteta selvästi rajattua sijoittajaryhmää. Jos yhteissijoitusyritys hankkii varansa muutoin kuin kääntymällä yleisön puoleen, siihen ei sovelleta sijoitusrahastolakia. Direktiivin soveltaminen ei toisaalta edellytä, että varojen hankkimiseksi harjoitetaan mainontaa, vaan muukin myynninedistäminen on riittävää.

Sijoitusrahastolla saa olla toiminnan edellyttämät käteisvarat (19 art. 4 kohta). Vaatimus ei aiheuta tarvetta muuttaa sijoitusrahaston määritelmää, jonka mukaisesti rahasto koostuu pääasiallisesti osakkeista jamuista arvopapereista. Riskin hajauttamista koskeva vaatimus on otettava lakiin (1 art. 2 kohta). Siten esimerkiksi kehitysyhtiöt ja "venture capital"-yhtiöt, jotka eivät hajauta riskiä, eivät kuulu sijoitusrahastolain soveltamisalaan.

Rahastoyhtiön toimilupaa ja perustamista koskeva muutostarve

Sijoitusrahastolaissa ehdotetaan säädettäväksi direktiivissä tarkoitetuista yhteissijoitusyrityksistä siis sijoitusrahaston ja sitä hallinnoivan rahastoyhtiön toiminnasta. Direktiivissä tarkoitettu yhden toimiluvan periaate, jonka mukaan yhteissijoitusyrityksen kotivaltionsa viranomaiselta saama toimilupa on voimassa kaikissa ETA-valtioissa (4 art. 1 kohta), ehdotetaan toteutettavaksi siten, että muun ETA-valtion lainsäädännön mukaisesti perustettu ja yhteissijoitusyrityksen toiminnan harjoittamiseen toimiluvan saanut yritys voi sijoitusrahastolain mukaan tarjota osuuksiaan yleisölle Suomessa. Tällaisten yhteissijoitusyritysten ei voida vaatia hakevan toimilupaa Suomessa.

Direktiivin mukaan toimilupa annetaan sijoitusrahastolle eikä rahastoyhtiölle (4 art. 2 kohta). Vaikka rahastoyhtiö ei ole direktiivissä tarkoitettu yhteissijoitusyritys, toimilupa on Suomessa myönnettävä sille eikä sijoitusrahastolle, koska sijoitusrahasto ei ole oikeushenkilö (3 §). Ehdotus poikkeaa direktiivistä eikä se koske muita kuin suomalaisia rahastoyhtiöitä, koska ulkomaisilta yhteissijoitusyrityksiltä edellytetään kotivaltiossa saatua toimilupaa. Sama koskee vaatimusta, että rahastoyhtiön perustaminen ei saa olla yleisen edun vastaista ja että rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksestä ei saa jättää vahvistamatta, ellei siihen ole pätevää

syystä (10 §). Toimilupa sijoitusrahastotoiminnan harjoittamiseen myönnetään siis edelleen rahastoyhtiölle ja vain rahastoyhtiö saa perustaa sijoitusrahaston. Lisäksi ehdotetaan, ettei rahastoyhtiö saa aloittaa hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien markkinoimista ennen kuin rahaston säännöt on vahvistettu (4 art. 1 kohta). Lisäksi ehdotetaan, että laissa säädettyjä toimiluvan myöntämisedellytyksiä täsmennetään, jotta ne vastaavat direktiivin määräystä johtajien hyvämaineisuudesta (4 art. 3 kohta). Samaten ehdotetaan täsmennettäväksi pankkitarkastusviraston valvontavelvollisuutta (6 §) siten, että se vastaa arvopaperimarkkinalakiin ehdotettavia muutoksia.

Voimassa oleva 8 § on ehdotettu kumottavaksi ulkomaalaisomistuksen rajoitusten kumoamista koskevassa uudistuksessa. Sen asemesta laissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön toimiluvan peruuttamista koskevista vaatimuksista. Voimassa olevassa laissa vaadittu rahastoyhtiön vähimmäisosakepääoma (9 §) ei ole ristiriidassa direktiivin kanssa, vaan se on direktiiviä ankarampi säännös (1 art. 7 kohta), jota voidaan soveltaa yksinomaan suomalaisiin rahastoyhtiöihin. Direktiivissä ei aseteta rahastoyhtiölle täsmällistä pääomavaatimusta.

Säilytysyhteisön ja rahastoyhtiön sääntelyn muutostarve

Rahastoyhtiön oikeus harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa ehdotetaan kiellettäväksi (6 art.). Valtiovarainministeriölle ehdotetaan kuitenkin oikeutta myöntää erityisestä syystä poikkeus tästä kiellosta (56 art. 2 kohta). Säännökset rahastoyhtiön oikeudesta edustaa osuudenomistajia ja toimia heidän puolestaan ovat sopusoinnussa direktiivin kanssa (12 §). Sijoitusrahastoon kuuluviin osakkeisiin liittyvän äänioikeuden käyttämistä (14 §) ja rahastoyhtiön luottamus- ja toimihenkilöiden arvopaperikaupan rajoituksia (15 §) ehdotetaan muutettavaksi kansallisten tarpeiden takia. Rahastoyhtiön hallituksen jäsenten kansalaisuutta koskeva vaatimus ehdotetaan muutettavaksi (13 §), koska säännös syrjii kansalaisuutta ETA-sopimuksen vastaisesti.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi vaatimus, jonka mukaan sama yhtiö ei saa toimia sekä rahastoyhtiönä että säilytysyhteisönä (10 art. 1 kohta). Säilytysyhteisön tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä selvästi yksityiskohtai-

semmin (7 art. 3 kohta ja 10 art. 2 kohta) antamalla säännöksiä säilytysyhteisön kotipaikasta (8 art. 1 kohta) sekä säilytysyhteisön vaihtamista koskevista edellytyksistä ja osuudenomistajien suojasta tällaisissa tilanteissa (11 art.). Säilytysyhteisön vaihtaminen edellyttäisi pankkitarkastusviraston lupaa (4 art. 4 kohta). Säilytysyhteisön velvollisuus pyytää lausunto pankkitarkastusvirastolta silloin, kun se jättää noudattamatta rahastoyhtiön määräystä, ehdotetaan pysyttäväksi laissa, koska säännös saattaa osoittautua tarpeelliseksi säilytysyhteisön tehtävien sääntelyn täsmentämistä koskevien ehdotusten takia (42 §). Edelleen ehdotetaan säädettäväksi säilytysyhteisön vastuusta sekä rahastoyhtiötä että osuudenomistajia kohtaan tappioista, joita näille aiheutuu säilytysyhteisön velvollisuuksien täyttämisen laiminlyömisestä tai sen tehtävien puutteellisesta suorittamisesta (9 art.) sekä tätä vastuuta rajoittavien sopimusten mitättömyydestä (7 art. 2 kohta).

Sijoitusrahastojen rakennetta direktiivissä ei ole säännelty lainkaan. Monet säännökset, kuten voimassa olevan lain säännös rahastoyhtiön oikeudesta perustaa yksi tai useampi sijoitusrahasto, voidaan siksi pysyttää laissa. Myöskään kielto perustaa rahastoyhtiöiden yhteinen sijoitusrahasto ei ole vastoin direktiiviä, mutta tällaisten sijoitusrahastojen välisistä liiketoimista rahastoyhtiö ei saa veloittaa palkkiota (24 art. 3 kohta). Vaatimus siitä, että sijoitusrahastolla on oltava säännöt, vastaa direktiiviä (4 art. 2 kohta). Direktiivin mukaan sääntöjä ei saa muuttaa ilman viranomaisen suostumusta (4 art. 4 kohta). Vastaava sääntely sisältyy voimassa olevaan sijoitusrahastolakiin (18 §).

Luettelo sijoitusrahaston säännöissä määrätävistä seikoista on lain 17 §:ssä useissa kohdin direktiivin vähimmäisvaatimuksia laajempi, mikä kuitenkin ei ole vastoin direktiiviä (1 art. 7 kohta). Luettelosta ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi vaatimus siitä, että ulkomaisiin arvopapereihin sijoittamisen perusteista on mainittava säännöissä erikseen. Muilta osin laissa oleva palkkioiden veloittamista (43 art.), sijoitusrahaston voitonjakoa (39 art.) ja varojen arvostamista (38 art.) koskeva sääntely vastaa direktiiviä. Velvollisuutta jakaa voittoa ehdotetaan lievennettäväksi. Lisäksi direktiivissä on osuuksien laskeminen määrätty säilytysyhteisön valvottavaksi (7 art. 3 b alakohta).

Laissa asetettua kolmen kuukauden määräaikaa sijoitusrahaston sääntöjen muutosten voimaantulolle (18 §:n 3 momentti) ei ole di-

rektiivissä eikä myöskään sijoitusrahastorekisteristä (19 ja 20 §) ole määrätty direktiivissä. Sama koskee sijoitusrahaston sääntöjen julkaisemista Virallisessa lehdessä. Sen sijaan kielto ottaa varoja sijoitusrahastoon ennen kuin rahasto on merkitty rekisteriin (20 §:n 3 momentti) vastaa direktiiviä (4 art. 1 kohta). Direktiivissä ei ole määräystä, jonka mukaan rahastosuuden omistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti sijoitusrahastoa koskevista velvoitteista (21 §:n 3 momentti). Myöskään rahasto-osuuksien samansuuruisuudesta, yhtäläisistä oikeuksista sekä osuudenomistajien yhdenvertaisesta kohtelusta ei ole direktiivissä erikseen määrätty (22 §:n 2 momentti), ellei oteta lukuun vaatimusta rahastoyhtiön tehtävien hoitamisesta itsenäisesti ja pelkästään osuudenomistajien eduksi (10 art. 2 kohta).

Rahasto-osuuden omistajien kokouksista, niiden koollekutsumisesta, niissä päätettävistä asioista ja äänten määräytymisestä ei ole määrätty direktiivissä eivätkä lain säännökset siksi ole vastoin direktiiviä (24—26 §). Sama koskee rahasto-osuuksien rekisteröimistä, osuuksista annettavaa osuustodistusta ja osuustodistukseen merkittäviä tietoja (28—32 §). Direktiivin mukaan yhteissijoitusyritys voi väliaikaisesti keskeyttää osuuksiensa lunastamisen siten kuin siitä on erikseen määrätty (37 art. 2 a alakohta). Direktiivi sallii siis pitemmän keskeyttämisen kuin voimassa oleva laki, jonka 33 §:n 2 momentin mukaisesti pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää lunastamiselle varatun yhden viikon määräajan. Tämä poikkeusmahdollisuus vastaa käytännössä direktiivin mukaisia tilanteita, joissa olosuhteet edellyttävät poikkeusta ja joissa poikkeus on osuudenomistajien edut huomioon ottaen perusteltua. Sen sijaan pankkitarkastusvirastolle ei ehdoteta valtuutta määrätä osuuksien lunastamista keskeytettäväksi, vaikka se olisi direktiivin mukaan mahdollista (37 art. 2 b alakohta).

Rahastoyhtiön sijoitustoiminnan sääntelyn muutostarve

Sijoitusrahastolain mukaan rahastoyhtiön on harjoitettava sijoitusrahastotoimintaa huolellisesti ja asiantuntevasti osuudenomistajien yhteiseksi eduksi (34 §). Säännös vastaa direktiiviä, jonka mukaan rahastoyhtiön on hoidettava tehtävänsä itsenäisesti ja pelkästään osuu-

denomistajien eduksi (10 art. 2 kohta). Velvollisuus on direktiivissä ulotettu myös säilytysyhteisöön. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivissä määrätty velvollisuus riskin hajauttamisesta (1 art. 2 kohta). Lain mukaan rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta liiketoimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa (35 §). Direktiivi ei rajoita kieltoa koskemaan yksinomaan liiketoimintaa, sillä sen mukaan rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta kuin sijoitusrahastojen hoitamista (6 art.). Kiellosta voidaan direktiivin mukaan myöntää poikkeus määräajaksi (56 art. 2 kohta).

Sijoitusrahaston sijoitusrajoituksia koskevat säännökset (36 ja 37 §) ehdotetaan kokonaan muutettavaksi vastaamaan direktiiviä. Yhtäältä ei ole tarpeen erikseen mainita pörssiarvopapereita, koska kaikki julkisen kaupankäynnin kohteena olevat arvopaperit ovat direktiivin mukaan samanarvoisia sijoituskohteita (19 art. 1 a ja b alakohta). Ulkomaisiin arvopapereihin sijoittamisen suhteellinen rajoitus on direktiivin vastainen (19 art. 1 c alakohta). Muussa kuin ETA-valtiossa kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin ei kuitenkaan saa sijoittaa, ellei viranomainen ole hyväksynyt kyseisellä markkinapaikalla kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita sijoituskohteeksi (19 art. 1 c alakohta). Sijoitusrahasto voi sijoittaa kymmenen prosenttia varoistaan direktiivin mukaan myös ulkomaisiin arvopapereihin, vaikkeivät ne ole julkisen kaupankäynnin kohteena (19 art. 2 a alakohta). Lisäksi on mahdollista sijoittaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi aiottuihin arvopapereihin (19 art. 1 d alakohta). Sijoitusrahastolla saa olla toiminnan edellyttämät käteisvarat (19 art. 4 kohta). Sijoitusrajoitukset ovat luonteeltaan ehdottomia eikä niistä voi myöntää poikkeuksia. Tämän vuoksi lakiin on otettava määräys sijoitusrahaston velvollisuudesta korjata ylittyneet sijoitusrajoitukset osuudenomistajien edut huomioon ottavalla tavalla (26 art. 2 kohta).

Sijoitusrahaston varojen sijoittamista yhteen sijoituskohteeseen ehdotetaan rajoitettavaksi. Vaikka direktiivissä ei suoraan määritellä sen huomattavan vaikutusvallan suuruutta, joka sijoitusrahastolta on kielletty, kyse on viiden prosenttiyksikön suuruudesta äänimäärästä. Tällainen rajoitus on voimassa olevaa lakia ankarampi ja se ehdotetaan otettavaksi lakiin. Ehdotus kymmenen prosentin suuruudesta enimmäisosuudesta osakepääomasta perustuu myös direktiiviin (25 art. 2 kohta). Vastaavat

rajoitukset eivät olisi yhtä ankaria silloin, kun sijoitusrahaston varoja sijoitetaan yhden liikkeenlaskijan, kuten julkisyhteisön, joukko-velkakirjoihin (25 art. 3 kohta). Tältä osin voimassa oleva laki (37 §:n 2 momentti) on selvästi ankarampi kuin direktiivi (22 ja 23 art.), jota on vuonna 1988 tehdyllä muutoksella entisestään väljennetty. Nämä väljennykset ehdotetaan otettavaksi lakiin direktiivin mukaisina etenkin korkorahastojen toimintamahdollisuuksien edistämiseksi.

Säännös arvopaperien hankkimisesta markkinahintaan on sopusoinnussa direktiivin kanssa. Direktiivin lähtökohta on, että sijoitusrahastoon hankittavat arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena ja sijoitusrahastoon voidaan vain rajoitetusti hankkia sellaisia arvopapereita, joita vasta haetaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi (19 art. 1 d kohta).

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukaiset tehokasta salkunhoitoa ja riskienhallintaa koskevat säännökset (21 art.). Ehdotuksessa on kyse johdannaissopimuksiin sijoittamisesta ja korko- ja valuuttariskien hallinnasta. Käytännöllisistä syistä ehdotetaan, että pankkitarkastusvirasto ratkaisisi, mikä on paras tapa edistää tehokasta salkunhoitoa.

Lain mukaan rahastoyhtiö ei saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten tai antaa sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta pantiksi tai muulla tavalla käyttää tällaista omaisuutta luoton vakuutena (39 §). Direktiivissä on lisäksi määrätty kiellosta ottaa luottoa sijoitusrahaston lukuun, josta on eräitä poikkeuksia (36 art. 1 kohta). Velvollisuus on ulotettu koskemaan myös säilytysyhteisöjä. Pankkitarkastusvirasto voi sijoitusrahastolain mukaan myöntää poikkeuksia direktiiviä väljemmin perustein eikä direktiivi esimerkiksi salli muita kuin väliaikaisia poikkeuksia (36 art. 2 kohta). Sijoitusrahasto ei myöskään saa myydä arvopapereita ilman katetta (42 art.) eli harjoittaa niin sanottua ylimyyntiä.

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuuden sääntelyn muutostarve

Direktiivi ei sääntele rahastoyhtiön tilintarkastajien valintaa lainkaan eikä rahastoyhtiön tilintarkastusta, minkä vuoksi sitä koskevat säännökset laissa eivät ole vastoin direktiiviä (1 art. 7 kohta). Direktiivin mukaan vuosikerto-

mukseen sisältyvien tilinpäätöstietojen tarkastamiseen velvollisten henkilöiden on oltava VIII yhtiöoikeudellisen direktiivin (84/253) mukaisesti hyväksyttyjä tilintarkastajia (31 art.). Säännös vastaa voimassa olevaa lakia (44 §) eikä ole ristiriidassa tilintarkastuksesta annettavaksi ehdotetun lain (Kom.miet. 1992:14) kanssa. Osuudenomistajien valitsemasta tilintarkastajasta ei ole määrätty direktiivissä. Sama koskee pankkitarkastusviraston oikeutta määrätä tilintarkastaja tietyissä tilanteissa (45 §).

Direktiivin mukaan sijoitusrahaston tilintarkastajien muistutukset on liitettävä vuosikertomukseen (31 art.), mikä tavoitteiltaan vastaa voimassa olevaa lakia (47 §:n 3 momentti). Velvollisuus lähettää tilinpäätösasiakirjat ja tilintarkastuskertomukset pankkitarkastusvirastoon (49 §) vastaa direktiiviä (32 art.). Sen sijaan vuosikertomusta koskeva sääntely direktiivissä (28 art. 2 kohta) on täsmällisempää kuin voimassa olevassa laissa (50 §). Lakia ehdotetaan myös täsmennettäväksi lakia alemmanasteisella sääntelyllä. Rahastoesitettä ja puolivuotiskatsausta koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi (57 §). Direktiivi edellyttää puolivuotiskatsausta (28 art. 3 kohta), jonka sisältö määrätään direktiivin liitteessä. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuudesta säädetään erillisessä 9 luvussa.

Sijoitusrahaston velvollisuuksien sääntelyn muutostarve

Rahastoyhtiön oikeus luovuttaa sijoitusrahaston hallinto toisen rahastoyhtiön hoidettavaksi (51 §) vastaa direktiiviä (4 art. 4 kohta). Direktiivi edellyttää myös määrättäväksi osuudenomistajien suojasta tällaisessa tapauksessa (11 art.). Direktiivi kieltää säilytysyhteisöä toimimasta rahastoyhtiönä, mikä on mahdollista eräissä laissa säännellyissä tilanteissa (52—55 §). Tämä ei ole vastoin direktiiviä, koska hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia (54 §). Rahasto-osuuden omistajan toimimisvelvollisuudesta (56 §) direktiivi ei sisällä määräyksiä, ei myöskään rahastoyhtiön luottamus- ja toimihenkilöiden salassapitovelvollisuutta. Säännökset vahingonkorvausvelvollisuudesta vastaavat direktiiviä (7 art. 2 kohta ja

9 art.) vain säilytysyhteisön vastuuta koskevilta osin (59 §:n 2 momentti). Muilta osin direktiivi ei sääntelee vahingonkorvausvelvollisuutta.

Viranomaistehtävien sääntelyn muutostarve

Pankkitarkastusvirasto valvoo sijoitusrahastolain mukaan rahastoyhtiöitä (6 §). Viranomaisten salassapitovelvollisuutta koskevat määräykset (50 art.) vastaavat pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa (1273/90) säädettyä virkamiehen salassapitovelvollisuutta. Viranomaisten perusteluvelvollisuudesta annettu direktiivin määräys (51 art. 1 kohta) vastaa hallintomenettelylakia (598/82). Määräys toimilupahakemuksen hylkäämistä koskevasta päätöksestä on sen sijaan otettava lakiin (51 art. 2 kohta), koska Suomessa ei yleensä voi valittaa siitä, että viranomais ei tee päätöstä. Viranomaisten kansainvälistä yhteistyötä koskevat määräykset vastaavat pankkitarkastusvirastosta annettua lakia (52 art.).

3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat

Valtiovarainministeriö asetti 4.12.1989 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää sijoitusrahastotoimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistarve sekä tehdä selvityksensä perusteella tarpeelliset lakiehdotukset. Työryhmä luovutti muistionsa valtiovarainministeriölle 31.7.1990 (työryhmämuistio 1990: VM 21). Työryhmä ehdotti voimassa olevan sijoitusrahastolain kumoamista ja kokonaan uuden sijoitusrahastolain säätämistä.

Työryhmän muistiosta saatiin 17 lausuntoa etupäässä eri viranomaisilta ja järjestöiltä. Lausunnoissa suhtauduttiin pääosin myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Eräissä lausunnoissa kuitenkin arvosteltiin työryhmän ehdotusta rahasto-osuuden omistajien kokousta koskevan sääntelyn kumoamisesta. Ehdotuksesta on sittemmin luovuttu, koska ei ole tarvetta sijoitusrahastolaissa poiketa Suomen oikeudessa vakiintuneesta periaatteesta omistamisen ja määräysvallan keskinäisestä yhteydestä.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Ehdotusta valmisteltaessa on erityisesti otettu huomioon EY:n arvopaperimarkkinoita sääntelevien direktiivien voimaan saattamista koskevan arvopaperimarkkinatoi-

mikunnan mietinnön ”Yhdentyvä Eurooppa ja arvopaperimarkkinalait” (Kom. miet. 1991:48) keskeiset lähtökohdat. Siten ehdotuksessa ei esitetä säädettäväksi uutta sijoitusrahastolakia, vaan EY:n sijoitusrahastodirektiivin vaatimukset ehdotetaan saatettavaksi osaksi voimassa olevaa sijoitusrahastolakia.

Ehdotuksessa on arvopaperimarkkinalainsäädännön yhtenäisyyden säilyttämiseksi luovuttu myös rahoitusmarkkinavälineen käsitteestä. Lisäksi ehdotuksessa on laajennettu ulkomaisia, erityisesti ETA-valtioista olevia yhteissijoitusyrityksiä koskevaa sääntelyä. Muitakin sijoitusrahastodirektiivin edellyttämiä muutoksia on tehty.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksellä ei arvioida olevan mainittavia kustannusvaikutuksia valtiontalouteen eikä kunnallistalouteen.

Pankkitarkastusvirastolle sijoitusrahastolain noudattamisen valvonnassa johtuvasta lisätyöstä johtuvat kustannukset eivät jää rasittamaan valtiontaloutta, vaan ne katetaan viraston valvonnan piiriin kuuluvilta yhteisöiltä perittävillä vuosimaksuilla ja suoriteperusteisilla maksuilla.

Esitys parantaa julkisyhteisöjen mahdollisuuksia koti- ja ulkomaiseen vieraan pääoman ehtoiseen varainhankintaan, koska sijoitusrahastoille laissa asetettuja sijoitusrajoituksia ehdotetaan lievennettäväksi erityisesti julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemien arvopaperien osalta.

4.2. Vaikutukset kotitalouksiin ja elinkeinotoimintaan

Esitys parantaa sijoitusrahastojen toimintaa edellytyksiä arvopaperimarkkinoilla ja lisää rahastojen merkitystä sijoittajina. Tämän arvioidaan kohottavan rahastosijoitusten kiinnostavuutta kotitalouksien säästämiskohteena ja siten välillisesti parantavan arvopaperien liikkeenlaskijoiden mahdollisuuksia oman ja vieraan pääoman ehtoiseen varainhankintaan.

4.3. Kokonaistaloudelliset vaikutukset

Esitys lisää sijoitusrahastojen merkitystä ar-

vopaperimarkkinoilla toimivina sijoittajina, minkä vuoksi rahastosijoittamisen arvioidaan kiinnostavan kotitalouksia säästämiskohteena aiempaa enemmän. Tämä saattaa lisätä kilpailua kotitalouksien säästämiskohteiden kesken ja siten vähäisessä määrin ohjata kotitalouksien varoja pois pankkitalletuksista. Koska esityksen mukaan sijoitusrahastotoiminnan tarkemmista perusteista määrättäisiin sijoitusrahaston säännöissä, voivat rahastojen sijoituskohteet poiketa toisistaan. Tämän arvioidaan edistävän sijoitusrahastojen keskinäistä kilpailua.

Rahastoyhtiöiden tiedonantovelvollisuutta lisätään, millä parannetaan sijoittajansuojaa arvopaperimarkkinoilla sekä lisätään rahastositusten turvallisuutta. Muutokset ovat omiaan parantamaan arvopaperimarkkinoiden luotettavaa toimintaa.

Esitys parantaa suomalaisten sijoitusrahastojen toimintaedellytyksiä kansainvälisillä arvopaperimarkkinoilla ja lisää ulkomaisten sijoitusrahastojen ja muiden yhteissijoitusyritysten

mahdollisuuksia markkinoida osuuksiaan myös Suomessa. Arvopaperimarkkinamme tulevat tältäkin osin osaksi eurooppalaisia pääomamarkkinoita, minkä vaikutusta on tarkemmin arvioitu ETA-sopimusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/92).

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

EY:n voimassa olevat arvopaperimarkkinointa sääntelevät direktiivit huomioon ottava hallituksen esitys arvopaperimarkkinallain muuttamisesta annetaan eduskunnalle sysistuntokaudella 1992.

Eduskunnalle on syyskuussa annettu pääomatulojen verotuksen uudistamista koskeva hallituksen esitys, joka toteutuessaan lisänee myös sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien kiinnostavuutta sijoituskohteena.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta

1 Luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä säädetään laissa käytettyjen keskeisten käsitteiden määritelmistä. Säilytyspankkia koskeva määritelmä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen asemesta käytetään ilmaisua "säilytysyhteisö". Ehdotuksella pyritään siihen, että säilytysyhteisön määritelmä sijoitusrahastolaissa vastaa sijoitusrahastodirektiivin (85/611) määritelmää (*depository*).

Sijoitusrahastodirektiivin mukaan säilytysyhteisön on oltava julkisen tarkastuksen alainen laitos, jonka on annettava riittävät taloudelliset ja ammatilliset takeet siitä, että se voi tehokkaasti toimia säilytysyhteisönä ja vastata tähän toimintaan liittyvistä velvoitteista (8 art. 2 kohta). Direktiivin mukaan jäsenvaltiot päättävät niiden laitosten (*institutions*) ryhmittä, joihin kuuluvat voivat toimia säilytysyhteisöinä (8 art. 3 kohta). Direktiivin mukaan säilytysyhteisönä voi siis toimia muukin kuin luottolai-

tos. Termiä "säilytysyhteisö" ehdotetaan käytettäväksi voimassa olevan lain säilytyspankkisanan asemesta, jottei syntyisi mielikuvaa siitä, että toimintaa saa harjoittaa vain talletuspankki. Sijoitusrahastodirektiivin suomennoksessa käytetty "omaisuudenhoitaja"-termi saattaisi puolestaan viitata siihen, että säilytysyhteisön tehtäviin kuuluisi huolehtia omaisuuden arvon säilymisestä.

Voimassa olevan sijoitusrahastolain mukaan säilytyspankkina voivat toimia talletuspankit ja arvopaperinvälitysliikkeet. Pykälässä ehdotetaan nykyiseen tapaan lueteltavaksi säilytysyhteisönä toimimiseen oikeutetut. Ehdotuksen mukaan säilytysyhteisönä voisivat toimia talletuspankin ja arvopaperinvälitysliikkeen lisäksi ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori ja rahoitustoimintalaissa (1544/91) tarkoitettu luottolaitos. Laissa ehdotetaan kuitenkin käytettäväksi luottolaitos-käsitettä, joka on ehdotettu määriteltäväksi luottolaitostoinnasta annettavaksi ehdotetussa laissa (HE 295/92). Ehdotus on sopuoinnussa sijoitusrahastodirektiivin (8 art. 2 ja 3 kohta) kanssa, koska kaikki säilytysyhteisöt ovat pankkitar-

kastusvirastoa koskevan lain (1273/90) 1 §:ssä tarkoitettuja viraston valvottavia. Lisäksi kuhunkin säilytysyhteisöön sovelletaan sitä sääntelevässä laissa, kuten arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain (499/89) 11 §:ssä ja luottolaitostoinnasta annettavaksi ehdotetun lain 13 §:ssä, säädettyä pääomavaatimusta.

Sijoitusrahastodirektiivi ei edellytä, että säilytysyhteisö on arvopaperinvälittäjä eikä edes, että säilytysyhteisö on oikeushenkilö. Sen vuoksi voidaan sallia myös ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin toimivan säilytysyhteisönä. Vakuutusyhtiö ei voisi kuitenkaan toimia säilytysyhteisönä, sillä I henkivakuutusdirektiivissä (79/267) kielletään harjoittamasta muuta liiketoimintaa kuin henkivakuutusliikettä (8 art. 1 b alakohta).

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Sen mukaan sijoitusrahastolaissa arvopaperi tarkoittaa todistusta, joka on määritelty arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:ssä. Siten myös osakkeisiin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit rinnastuvat arvopapereihin. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (26 art. 1 kohta). Kuitenkin ehdotetaan, ettei sijoitusrahasto-osuudesta annettua todistusta rinnasteta arvopaperiin, mikä johtuu siitä, että sijoitusrahaston sijoittamista muiden sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin ehdotetaan säänneltäväksi toisin kuin sijoittamista arvopapereihin.

2 §. Pykälän uudessa 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toisen ETA-valtion viranomaiselta toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen oikeudesta markkinoida osuuksiaan Suomessa. Ehdotettu säännös vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (4 art. 1 kohta), jonka mukaisesti viranomaisen yhteissijoitusyritykselle myöntämä toimilupa on voimassa kaikissa ETA-valtioissa eikä tällaisen yrityksen voida vaatia hakevan erillistä toimilupaa Suomessa. Laissa ei siis aseteta vaatimuksia sille, millainen on ETA-valtiosta olevan viranomaisen yhteissijoitusyritykselle myöntämä toimilupa. Direktiivissä tarkoitettu toimilupa voidaan myöntää muunkinlaiselle yhteissijoitusyritykselle kuin sijoitusrahastolle, jota sijoitusrahastolaki sääntelee. Tällainen ulkomainen yhteissijoitusyritys voi olla vaihtuvapääomainen sijoitusyhtiö (*investment company with variable capital*) tai niin sanottu trusti (*unit trust*), joita kumpaakaan ei hallinnoi rahastoyhtiö niin kuin suomalaista sijoitusrahastoa. Tällaiseen ulkomaiseen yhteissijoitusyritykseen voidaan soveltaa vain sellai-

sia rahastoyhtiötä ja sijoitusrahastoa koskevia kansallisen lain säännöksiä, jotka eivät sisälly direktiiviin (44 art.). Direktiivissä sääntelemättä jätetyillä kysymyksillä tarkoitetaan ennen kaikkea markkinointia ja mainontaa koskevia kansallisia säännöksiä.

Vaikkei direktiivi määrää kuin yhteissijoitusyritysten sääntelyn vähimmäistason, muista ETA-valtioista oleviin yhteissijoitusyrityksiin ei voida soveltaa mitään niistä säännöksistä poikkeavaa, joista direktiivi määrää. Tällaisia säännöksiä ovat yhteissijoitusyritysten toimilupaa, rakennetta, hallintoa, julkistettavia tietoja, valvontaa sekä erityisesti niiden sijoitustoimintaa koskevat säännökset. Ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen on toki noudatettava Suomen lakia muissa kuin sijoitusrahastoja koskevissa kysymyksissä. Lisäksi ETA-valtiossa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen on markkinoidessaan osuuksiaan Suomessa yleisölle noudatettava direktiivin mukaisesti kaikkia niitä Suomessa voimassa olevia säännöksiä, jotka eivät koske direktiivissä tarkoitettuja kysymyksiä (44 art.). Lisäksi ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin huolehtiakseen järjestelyistä, joiden avulla Suomessa suoritetaan maksut osuudenomistajille, ostetaan takaisin tai lunastetaan osuuksia sekä annetaan saataville tiedot, jotka yhteissijoitusyritys on velvollinen antamaan (45 art.). Ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen ei kuitenkaan ole perustettava omaa toimipaikkaa Suomeen. Pykälän uudessa 3 momentissa ehdotetaan lisäksi lueteltavaksi ne asiakirjat ja tiedot, jotka ETA-valtiossa toimiluvan saaneen yhteissijoitusyrityksen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle ennen kuin se voi Suomessa alkaa markkinoida osuuksiaan yleisölle. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (46 art. 1 kohta). Kyseiset asiakirjat on annettava pankkitarkastusvirastolle suomen- tai ruotsinkielisinä, jos virasto niin vaatii. Asiakirjat on myös julkistettava joko suomen tai ruotsin kielellä sen jälkeen kun pankkitarkastusvirastolle on tehty tässä tarkoitettu ilmoitus.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan direktiivin mukaisesti (46 art. 2 kohta) säädettäväksi, että ulkomainen yhteissijoitusyritys voi aloittaa osuuksiensa markkinoinnin Suomessa vasta kahden kuukauden kuluttua siitä, kun se on tehnyt pankkitarkastusvirastolle 3 momentissa tarkoitettut ilmoitukset. Siinä tapauksessa, että pankkitarkastusvirasto katsoo, että yhteissijoitusyrityksen toimenpiteet eivät vastaa 3 mo-

mentin vaatimuksia, virasto voi kieltää yhteissijoitusyritystä ryhtymästä markkinoimaan osuuksiaan. Pankkitarkastusvirastosta annetun lain 12 §:n mukaisesti pankkitarkastusviraston päätös on voimassa, vaikka siihen olisi haettu muutosta. Pankkitarkastusvirasto voi tehdä uuden päätöksen, jos sille toimitetaan uutta aineistoa, joka osoittaa, että markkinoinnin aloittamisen kieltämistä koskeva päätös on syytä kumota. Direktiivin mukaisesti yhteissijoitusyrityksen on julkistettava Suomessa vähintään se sama aineisto, jonka se on kotivaltiossaan velvollinen julkistamaan (47 art.). Tämän vuoksi pankkitarkastusvirastolle toimitettava aineisto voi sisältää sellaista tietoa, jota Suomessa ei muutoin olisi julkistettava. Pankkitarkastusvirasto ei voi vaatia sille toimitettuihin asiakirjoihin täsmennyksiä ilman erityistä syytä, mutta voi osoittaa ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle seikkoja, joiden muuttaminen on suositeltavaa esimerkiksi aineiston ymmärrettävyyden parantamiseksi. Erityinen syy on esimerkiksi, jos asiakirjat eivät vastaa direktiiviä. Sen sijaan pankkitarkastusvirasto voi vaatia aineiston julkistamista samalla tavalla kuin Suomessa yleensä sekä sen täydentämistä esimerkiksi arvopaperien markkinointia koskevien säännösten mukaisilla tiedoilla. Tällainen oikeus perustuu direktiiviin (46 art. 2 kohta).

Pykälän uuden 5 momentin mukaan muusta kuin ETA-valtiosta oleva yhteissijoitusyritys voisi hakemuksesta saada valtiovaraministeriöltä luvan markkinoida osuuksiaan Suomessa.

4 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan ETA-valtiosta oleva tai muu ulkomainen yhteissijoitusyritys ei saa käyttää pelkästään kotivaltiossaan rekisteröityä toiminimeä, jos sen käyttäminen Suomessa olisi omiaan johtamaan sijoittajia harhaan. Toiminimen tai tavaramerkin sekoitettavuudesta on säädetty toiminimilain (128/79) 4 ja 5 §:ssä sekä tavaramerkkilain (7/64) 14 §:ssä (966/83). Säännöksen tarkoitus on estää etenkin vieraskielisistä toiminimistä aiheutuva sekaannus. Ehdotettu säännös perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (48 art.). Pankkitarkastusvirasto voi vaatia ulkomaista yhteissijoitusyritystä selvittämään Suomessa markkinoinnissa käyttämäksi aikomaansa toiminimeä. Selvittämistä on esimerkiksi selittävien lisäysten liittäminen toiminimeen. Pankkitarkastusviraston oikeudesta ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi erillistä mainintaa lakiin, koska virasto voi perustaa vaa-

timuksensa valvontavelvollisuutta koskevaan, muutettavaksi ehdotettuun 6 §:ään. Oikeudesta vaatia harhaanjohtavan markkinoinnin kieltämistä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 67 a §:ssä.

6 §. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi yhtäältä siten, että pankkitarkastusviraston on valvottava rahastoyhtiön ohella sijoitusrahaston toimintaa ja etenkin 2 §:n nojalla Suomessa toimivan ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinointia. Toisaalta säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että pankkitarkastusviraston valvontatehtävä ulotetaan sijoitusrahastolain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisen niiden nojalla antamien määräysten noudattamisen valvontaan. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain 7 luvun 1 §:ssä käytettyä ilmaisua pankkitarkastusviraston valvontatehtävästä. Ehdotetun kaltainen yleissäännös on tarkoituksenmukainen, koska se selkeästi osoittaa pankkitarkastusviraston toimivallan. Lisäksi on mahdollista, että myöhemmin annetaan sijoitusrahastolakiin liittyviä, lakia alemmanasteisia säännöksiä, joiden noudattamista pankkitarkastusviraston olisi myös valvottava. Ulkomainen yhteissijoitusyritys voi myös markkinoida osuuksiaan Suomessa ilman, että sitä hallinnoi suomalainen rahastoyhtiö. Koska tällainen yhteissijoitusyritys ei, kuten ei myöskään sijoitusrahasto, ole pankkitarkastusvirastoa koskevan lain mukainen valvottava, ei pankkitarkastusvirastolla muutoin olisi lakiin perustuvaa velvollisuutta valvoa tällaisten yritysten toimintaa ja markkinointia. Ehdotettu säännös vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (49 art.). Pankkitarkastusvirasto voi myös olla yhteistyössä kuluttaja-asiamiehen kanssa siten kuin kuluttajansuojalain (38/78) uudistamisehdotuksessa on esitetty (laintarkastuskunnan lausunto 5/1991).

Pykälän uudessa 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi arvopaperimarkkinalain 7 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetyn kaltaisesta pankkitarkastusviraston tiedonsaantioikeudesta. Ulkomainen yhteissijoitusyritys, joka markkinoi osuuksiaan Suomessa 2 §:n mukaisella tavalla, ei ole pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:ssä lueteltu valvottava. Koska arvopaperimarkkinalakiin perustuvaa pankkitarkastusviraston tiedonsaantioikeutta on käsitelty korkeinta hallinto-oikeutta myöten, on selvyyden vuoksi tarpeen säätää mainitusta oikeudesta nimenomaisesti myös sijoitusrahastolaissa. Eh-

dotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (49 art. 4 kohta).

Pykälän uudessa 3 momentissa ehdotetaan viitattavaksi lakiin pankkitarkastusvirastosta, jonka 14 §:ssä säädetään pankkitarkastusviraston oikeudesta antaa tietoja vastaavia tehtäviä hoitavalle ulkomaiselle valvontaviranomaiselle. Ehdotettu säännös vastaa sijoitusrahastodirektiivissä määrättyä toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä yhteistyötä ja siinä edellytettyä salassapitovelvollisuutta (50 art.).

2 Luku. Rahastoyhtiön perustaminen

8 §. Voimassa oleva 8 §, jossa edellytetään rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksessä määrättäväksi ulkomaalaisomistuksen rajoittamisesta, on ehdotettu kumottavaksi Hallituksen esityksessä ulkomaalaisten yritysostojen ja kiinteistönhankintaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 120/92). Tällaiset yhtiöjärjestyksen määräykset tulisivat kyseisen ehdotuksen mukaan 1.1.1993 alkaen mitättömiksi.

Kumottavaksi ehdotetussa pykälässä esitetään nyt säädettäväksi valtiovarainministeriön oikeudesta peruuttaa rahastoyhtiön toimilupa, josta laissa ei ole aikaisemmin määrätty. Ehdotuksen mukaan valtiovarainministeriö voisi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos yhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, yhtiöjärjestyksiä, toimiluvan ehtoja tai yhtiön hallinnoimien rahastojen sääntöjä taikka jos yhtiö ei täytä toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä. Vastaava säännös on esimerkiksi arvopaperinvälityksliikkeistä annetun lain 10 §:ssä. Toimiluvan peruuttaminen tulee yleensä esille valvontaviranomaisen esityksestä ja edellyttää olennaista rikkomusta rahastoyhtiön taholta. Toimiluvan peruuttaminen on äärimmäinen toimenpide, josta voi myös aiheutua vahinkoa rahasto-osuuden omistajalle. Lievissä rikkomustapauksissa ei tulisi ryhtyä toimiluvan peruuttamiseen, vaan asettaa etusijalle muut pakotteet.

Toimilupa olisi voitava peruuttaa esimerkiksi, jos rahastoyhtiön osakepääoma ei enää vastaa 9 §:n vaatimuksia taikka jos toimilupaa haettaessa on annettu merkityksellisiä ja olennaisesti virheellisiä tietoja. Rahastoyhtiö ei myöskään täytä toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä, jos rahastoyhtiön tai sen hallinnoiman sijoitusrahaston tai -rahastojen

sijoitustoiminnan periaatteita muutetaan siten, että ne poikkeavat sijoitusrahastolle 1 §:ssä asetetuista vaatimuksista. Tämän velvoitteen rikkomista ehdotetaan tehostettavaksi uhalla toimiluvan peruuttamisesta, josta aikaisemmin ei ole säädetty laissa. Ehdotus on tarpeen, koska yhtiöjärjestyksessä, joka on vahvistettava valtiovarainministeriössä, ei ole määräyksiä sijoitustoiminnasta eikä sijoitusrahaston sääntöjen noudattamatta jättämisestä ole aikaisemmin ollut voimassa tehosteita. Ehdotus vastaa direktiiviä (1 art. 5 kohta), jonka mukaan jäsenvaltion on kiellettävä sellaisia yhteissijoitusyrityksiä, joihin sovelletaan sijoitusrahastodirektiiviä, muuttamasta itseään sellaisiksi yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaviksi yrityksiksi, joihin ei sovelleta direktiiviä. Direktiivin tällä määräyksellä pyritään ensisijaisesti rajoittamaan sellaisia yhteissijoitusyrityksiä tarjoamasta osuuksiaan yleisölle, jotka sijoittavat varojaan muihin sijoituskohteisiin kuin arvopapereihin, kuten esimerkiksi jalometalleihin. Koska lain 2 §:ssä on rajoitettu oikeutta tarjota yleisölle mahdollisuutta osallistua yhteisiin arvopaperisijoituksiin ja koska 1 §:ssä tarkoitettu sijoitusrahasto voi pääsäännön mukaan sijoittaa osuuksiaan vain arvopapereihin, direktiivin tarkoittamasta kiellosta seuraa, että vain 1 §:ssä tarkoitettujen sijoitusrahastojen osuuksia voidaan tarjota direktiivin mukaisesti Suomesta ulkomaille.

10 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiölle toimilupaa myönnettäessä on otettava huomioon myös hakijan taloudelliset toimintaedellytykset ja sen hallinnon järjestäminen. Toimilupaa ei saa myöntää, ellei hakija täytä luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia. Viranomaiset voivat siis estää rahastoyhtiön toiminnan aloittamisen, jos ne katsovat, että toiminta saattaa vaarantaa sijoitusrahastoja kohtaan tunnettua luottamusta. Rahastoyhtiön perustaminen ei edelleenkään saa olla yleisen edun vastaista. Rahastoyhtiön taloudellisten toimintaedellytysten on riitettävä esimerkiksi tarvittavien tilojen ja välineistön sekä ammattitaitoisen henkilökunnan hankkimiseen ja ylläpitämiseen sekä mahdollisen vahingonkorvausvastuun kattamiseen. Rahastoyhtiön hallinnon luotettava järjestäminen puolestaan vaatii muun muassa sitä, että on riittävästi varmistettu, ettei rahasto-osuudenomistajien ja rahastoyhtiön osakkeenomistajien välille synny eturistiriitaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rahastoyhtiön ei katsota täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettuja vaatimuksia, jolleivät rahastoyhtiön ja sen hallinnoimalleen sijoitusrahastolle ehdottaman säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia taikka jollei heillä ole tehtäviensä hoitamisen edellyttämää kokemusta. Tällöin hakemusta toimitiluvan myöntämiseksi ei saa hyväksyä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (4 art. 3 kohta). Säännös ei velvoita valtiovarainministeriötä hankkimaan selvitystä hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan hyvämaineisuudesta, mutta ministeriön on hylättävä rahastoyhtiön toimitilulahakemus, jos yhtiön hallituksen jäsenistä tai toimitusjohtajasta on olemassa päinvastaista tietoa. Rahastoyhtiön johdon ammatitaitoon on myös kiinnitettävä huomiota. Huonomaineisuutta on esimerkiksi se, että henkilöä on rangaistu varallisuusrikoksesta. Hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja heidän seuraajiensa nimet on ehdotuksen mukaan välittömästi ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle. Ilmoitusvelvollisuus on säilytysyhteisöllä ja rahastoyhtiöllä. Ehdotettu säännös poikkeaa esimerkiksi II pankkidirektiivistä (89/646), jonka 5 artiklan perusteella on arvioitava toimitilupa hakevan luottolaitoksen tärkeimpiä omistajia (laadullinen omistajakontrolli).

Suomen hallinto-oikeudellisen oikeussuojajärjestelmän mukaan vain viranomaisten tekemät ratkaisut ovat valituskelpoisia. Siihen, ettei viranomainen ole tehnyt ratkaisua, ei yleensä voi hakea muutosta. Pykälän uuteen 4 momenttiin ehdotetaan erityissäännöstä, jonka mukaan hakemus toimitiluvan myöntämiseksi katsotaan hylätyksi, jos valtiovarainministeriö ei ratkaise sitä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (51 art. 2 kohta). Valtiovarainministeriö voi ehdotuksen mukaan pyytää lisäselvitystä hakijalta. Lisäselvitystä voidaan kuitenkin pyytää niin, että uusi kuuden kuukauden määräaika lasketaan vain kerran. Valtiovarainministeriölle varattu enimmäiskäsittelyaika on siis pitempi kuin yksi vuosi vain silloin, kun hakija viivästyy pyydettyjen lisäselvitysten toimittamisessa. Jollei valtiovarainministeriö anna päätöstä säädetystä määräajassa, hakemus katsotaan hylätyksi sinä päivänä, jona on kulunut kuusi kuukautta hakemuksen vastaanottamisesta. Ehdotettava säännös vahvistaa hakijan oikeussuojaa, koska

valtiovarainministeriö ei voi siirtää päätöksen tekemistä määräämättömäksi ajaksi. Hakijalla on valitusoikeus valtiovarainministeriön kielteisestä päätöksestä ja määräajassa käsittelemättä jääneestä hakemuksesta. Ehdotus valitusoikeudesta perustuu ensi sijassa sijoitusrahastodirektiiviin (51 art. 2 kohta), mutta sitä laadittaessa on otettu myös huomioon I pankkidirektiivin (77/780) 3 artiklan 6 kohdassa ja listalleottodirektiivin (79/279) 15 artiklan 2 kohdassa olevat samantapaiset määräykset.

13 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiön hallituksen jäsenten vähimmäislukumäärää vähennetään kuudesta kolmeen. Ehdotus vastaa siten osakeyhtiölain (734/78) 8 luvun 1 §:n mukaista, osakeyhtiöitä yleensä koskevaa vaatimusta. Laista ehdotetaan poistettavaksi aikaisemmin pohjoismaisessa yhteisölaissäädännössä sovellettu vaatimus siitä, että hallituksen jäsenten on oltava Suomessa asuvia Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisia. Tällainen vaatimus on kansalaisuutta syrjivänä ETA-sopimuksen vastainen, ja se ehdotetaan kumottavaksi. Sen asemesta ehdotetaan vaatimusta, jonka mukaan toimitusjohtajalla ja puolella rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa ETA-valtiossa. Hallituksen toiminnan tehokkuuden kannalta ei ole välttämätöntä, että enemmistö jäsenistä ja rahastoyhtiön toimitusjohtaja asuvat Suomessa. Jos ehdotettu vaatimus sopii erityisestä syystä huonosti rahastoyhtiön toimintaan, se voi hakea valtiovarainministeriöltä osakeyhtiölain 8 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua poikkeusta.

14 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi vaatimus, jonka mukaan sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä päättäminen kuuluisi yksinomaan rahasto-osuudenomistajille. Vaikkei äänivallan käyttäminen kuulukaan sijoitusrahastotoiminnan keskeisiin tavoitteisiin, ei silti ole tarvetta näin jyrkästi rajoittaa rahastoyhtiön hallituksen päätöksentekovaltaa laissa. Usein voi nimittäin olla rahasto-osuudenomistajien edun mukaista käyttää äänivaltaa sijoitusrahaston omistamia osakkeita liikkeeseen laskeiden yhtiöiden yhtiökokouksissa. Tämän tarpeen arvioimiseksi on riittävää, että asiasta päätetään rahastoyhtiön hallituksessa kussakin tapauksessa erikseen, jolloin hallituksen muutkin jäsenet voivat esittää asiasta omat arvionsa. Kuitenkin ehdotetaan, että äänivallan käytöstä

ei saa tehdä päätöstä, elleivät rahasto-osuuden omistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsenet yhdy siihen. Edellytyksenä ei siis ole, että osuudenomistajien valitsema jäsenet vastustavat päätöstä. Ehdotuksella pyritään varmistamaan rahasto-osuudenomistajien mahdollisuus vaikuttaa rahastoyhtiön hallinnossa. Päätöksessä olisi edelleen annettava ohjeet äänestämistä varten, joten avoimella valtakirjalla äänestäminen ei olisi mahdollista. Äänioikeuden käyttäminen voi olla tarkoituksenmukaista fuusiosta, osakeantivaltuuksien myöntämisestä ja muista sellaisista rahasto-osuuden arvoon ilmeisen todennäköisesti vaikuttavista kysymyksistä päätettäessä.

15 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi rakenteeltaan ja sisällöltään siten, että 1 momentissa kielletään rahastoyhtiötä ja sen osakkeenomistajaa sekä jommankumman määräysvallassa olevaa yhteisöä omistamasta rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia. Ehdotus ei eroa voimassa olevasta laista, jonka tarkoituksena on vähentää niin sanottujen institutionaalisten omistajien vaikutusvaltaa sijoitusrahaston päätöksenteossa. Lisäksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöitä koskevasta kaupankäyntirajoituksesta. Ehdotettu säännös vastaa arvopaperimarkkinalain 4 luvun 10 §:ssä sekä 5 luvun 2 §:ssä säädettyä lyhytaikaisen kaupan rajoitusta, jonka tarkoituksena on varmistaa arvopaperimarkkinoille osallistuvien sijoittajien luottamus siihen, että julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijaa koskevaa julkistamatonta tietoa saavat henkilöt eivät voi perusteettomasti hyötyä muiden sijoittajien kustannuksella. Väärinkäytösten estäminen liittyy myös rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön toiminnan luotettavuuden ja riippumattomuuden turvaamiseen. Kaupankäyntirajoitus koskisi niitä henkilöitä, jotka voivat saada tietoa rahaston varoja koskevista sijoituspäätöksistä. Säännökseen ei ehdoteta eri mainintaa hallituksen varajäsenistä, varatoimitusjohtajasta ja varatilintarkastajasta, joista on säädetty 13 §:n 3 momentissa ja 43 §:n 2 momentissa.

Säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöitä koskeva kaupankäyntirajoitus kohdistuisi vain sen rahastoyhtiön rahasto-osuuksiin, jonka hallinnoimien sijoitusrahastojen omaisuutta säilytetään säilytysyhteisössä. Rajoitus ei estä sijoittamasta toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen osuuksiin eikä toiselle

säilytysyhteisölle arvopaperinsa säilytettäväksi antaneen sijoitusrahaston osuuksiin. Ehdotus on tarpeen, koska säilytysyhteisönä voivat toimia kaikki arvopaperinvälittäjät. Arvopaperinvälittäjän palveluksessa olevilla henkilöillä puolestaan on usein hallussaan tietoa säilytysyhteisön muiden asiakkaiden toimeksiannoista ja eduista arvopaperimarkkinoilla. Säilytysyhteisön riippumattomuutta turvaa, että kaupankäyntirajoitus ulotetaan säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöihin.

Myös muu pykälään ehdotettu sääntely vastaa arvopaperimarkkinalain 5 luvussa säädettyjä rajoituksia ja velvollisuuksia. Pykälän ehdotetun 3 momentin mukaan kaupankäyntirajoitusta sovelletaan myös sellaiseen yhteisöön, jossa 2 momentissatarkoitella henkilöllä yksin tai yhdessä perheenjäsenensä tai toisen kaupankäyntirajoitetun kanssa on määräysvalta. Ehdotettu säännös vastaa siten arvopaperimarkkinalain 5 luvun 2 §:n 2 momenttia. Pykälän uudessa 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kaupankäyntirajoituksen piiriin kuuluvan henkilön velvollisuudesta hakea pankkitarkastusvirastolta lupa ostaa, myydä tai muutoin vastikkeellisesti hankkia tai luovuttaa arvopapereita sijoitusrahastolle. Ehdotus on laajempi kuin voimassa olevan lain 15 §:n 1 momentin kieltö, mutta se on perusteltu, koska sijoitusrahaston sijoitusrajoituksia samanaikaisesti ehdotetaan muutettavaksi. Pääsääntönä tulisi yhtäältä olla, että sijoitusrahasto harjoittaa arvopaperien kauppaa vain julkisilla markkinoilla, ja toisaalta, että rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön luottamus- ja toimihenkilöt olisivat toisena osapuolena sijoitusrahaston arvopaperikaupassa vain sattumalta eli silloin kun he toimivat julkisilla markkinoilla.

Pykälän uudessa 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kaupankäyntirajoituksen piiriin kuuluvan henkilön omaisuutta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, joka käsittäisi sellaiset osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit, joihin sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa sekä tällaisten arvopaperien hankkimista ja luovuttamista koskevat sopimukset ja sitoumukset. Jos arvopaperien omistuksessa tapahtuu muutoksia, on niistäkin ilmoitettava, jos ne suuruudeltaan ylittävät pankkitarkastusviraston vahvistaman määrän. Tarkoitus ei siis ole, että ilmoitusvelvollisuus kohdistuu velkasitoumusten omistamiseen. Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään pääosin arvopaperimarkkinalain 5 luvun 3 §:n 1 momentissa sää-

dettyä mutta ilmoitusvelvollisuuteen on lisätty osakkeita ja osakkeisiin oikeuttavia arvopapereita koskevat johdannaissopimukset, kuten vakioidut optiot ja termiinit.

Pykälän uudessa 6 momentissa ehdotetaan kaupankäyntirajoitettua henkilöä koskeva ilmoitusvelvollisuus ulotettavaksi tämän holhottaviin sekä sellaisiin yhteisöihin ja säätiöihin, joissa hänellä on huomattava vaikutusvalta. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain 5 luvun 3 §:n 2 momentissa säädettyä. Pykälän uudessa 7 momentissa ehdotetaan puolestaan säädettäväksi arvopaperimarkkinalain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa säädettyä vastaavasta määräajasta. Myös pykälän uudessa 8 momentissa viitataan arvopaperimarkkinalain 5 lukuun, jonka 5 §:ssä säädettyä sisäpiirin omistusta koskevaa rekisteriä on sovellettava rahastoyhtiön pitämään ilmoitusvelvollisten omistusta koskevaan rekisteriin. Pykälän 9 momentissa ehdotetaan säädettäväksi pankkitarkastusviraston oikeudesta myöntää erityisestä syystä poikkeus 2 ja 3 momentin mukaisesta kaupankäyntirajoituksesta. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain 5 luvun 2 §:n 3 momentissa säädettyä. Pykälän uuteen 10 momenttiin ehdotetaan voimassa olevaan lakiin verrattuna vain teknistä täsmennystä, joka johtuu 1 §:ään ehdotetusta säilytysyhteisö-käsitettä koskevasta muutoksesta. Muutoin ehdotus vastaa nykyistä 3 momenttia.

4 Luku. Sijoitusrahasto

16 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi vaatimuksella, jonka mukaan sijoitusrahaston tulee nimeltään selvästi erota toisista sijoitusrahastoista. Ehdotetun säännöksen tavoitteena on varmistaa esimerkiksi, että rahasto-osuuksia markkinoitaessa ei voida luoda sijoittajille sijoitusrahaston nimeen perustuvia harhaanjohtavia mielikuvia siitä, miten rahasto jakaa osuudenomistajille voittoa. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sijoitusrahastoa ei saa merkitä rekisteriin, ellei se nimeltänselvästi eroa ennen sitä rekisteriin merkityistä sijoitusrahastoista. Koska sijoitusrahastoja ei vastaisuudessa enää merkittäisi rekisteriin, pankkitarkastusviraston olisi maksettava annettava tietoja sääntönsä vahvistuttaneiden sijoitusrahastojen nimistä. Ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä, jotka markkinoivat osuuksiaan

Suomessa, koskisivat sen sijaan ehdotettu 4 §:n 3 momentti ja uusi 67 a §.

17 §. Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksestä poistetaan vaatimus mainita sijoitusrahaston säännöissä ulkomaisiin arvopapereihin enintään sijoitettavasta määrästä. Nykyinen säännös ei ole sopuinnossa sijoitusrahastodirektiivin kanssa, sillä muissa ETA-valtioissa toimivissa arvopaperipörssseissä kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin on voitava sijoittaa samoin perustein kuin Suomessa julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin (19 art. 1 kohta). Lisäksi säännöksen sana ”perusteet” ehdotetaan tarkennettavaksi ilmaisulla ”tarkemmat perusteet”, koska lain 5 lukuun ehdotetaan otettavaksi direktiivin V jakson (19—26 art.) edellyttämät yksityiskohtaiset säännökset. Tarkempia perusteita ovat esimerkiksi tiedot niistä arvopapereilla harjoitettavaan julkiseen kaupankäyntiin rinnastuvista vaihdantajärjestelmistä, jotka eivät sijaitse ETA-valtiossa, mutta joissa kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin voidaan sijoittaa sijoitusrahaston varoja jäljempänä ehdotetun 36 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti. Lisäksi tieto siitä, sijoitetaanko rahaston varoja pankkitarkastusviraston luvalla vakioituihin johdannaissopimuksiin vai ei, on ilmoitettava säännöissä. Samaten on merkityksellistä, suuntautuuko sijoitusrahaston sijoitustoiminta tiettyntyyppisiin tai tietynmaalaisiin arvopapereihin. Säännöissä on myös kerrottava, millaisia riskejä rahasto sijoituksissaan ottaa ja missä laajuudessa.

Pykälän 1 ja 4 kohtaan ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka johtuvat 1 §:n säilytyspankin käsitteen muuttamisesta säilytysyhteisöksi. Pykälän 5 kohtaan ehdotettu täsmennys liittyy 23 §:ään ehdotettuun muutokseen. Pykälän 9 kohtaan ehdotetaan puolestaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuutta koskeviin, jäljempänä 9 luvussa ehdotettuihin muutoksiin.

18 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan jo kuukauden kuluttua siitä, kun pankkitarkastusvirasto on vahvistanut muutoksen. Ehdotettu muutos merkitsee siten sääntömuutosten nykyistä nopeampaa voimaantuloa. Lisäksi ehdotetaan, ettei sijoitusrahastoista enää ylläpidetä rekisteriä pankkitarkastusvirastossa ja että sitä koskeva 20 § kumotaan. Rekisteriin merkityt tiedot käyvät

ilmi rahastoyhtiön julkistamasta rahastoestiteestä ja sen liitteenä olevista sijoitusrahaston säännöistä.

19 §. Pykälään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan rahastoyhtiö ei saa aloittaa hallinnointiansa sijoitusrahaston osuuksien markkinointia yleisölle ennen kuin rahaston säännöt on vahvistettu. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (4 art. 1 kohta), jossa määrätään, että yhteissijoitusyritys ei saa aloittaa toimintaansa ennen kuin sen kotivaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet sille toimiluvan. Suomessa rahastoyhtiöt hallinnoivat sijoitusrahastoja, ja rahastojen säännöt on 18 §:n 1 momentin mukaan vahvistettava pankkitarkastusvirastossa. Sääntöjen vahvistamisvelvollisuus koskee sijoitusrahastoja, vaikka toimilupa myönnetään rahastoyhtiölle.

23 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan sijoitusrahasto voi säännöissään määrätä, ettei rahaston varoista jaeta lainkaan voittoa osuudenomistajille. Ehdotus merkitsee poikkeusta säännöksen 1 momentin voitonjakovelvollisuutta koskevaan määräykseen. Voimassa olevan lain mukaan asiasta ei voida määrätä sijoitusrahaston säännöissä. Poikkeus voitonjakovelvollisuuteen voidaan nimittäin myöntää ainoastaan poikkeustapauksessa erityisestä syystä. Jotta erilaisten rahastojen perustaminen helpottuisi, on tarpeen väljentää voitonjakovelvollisuutta koskevaa sääntelyä. Sen vuoksi ehdotetaan, että voitonjakovelvollisuudesta voidaan poiketa, jos sijoitusrahasto on ottanut sääntöihinsä määräyksen, että se ei jaa voittoa osuudenomistajilleen. Sen sijaan ehdotus ei merkitse, että yhdessä ja samassa rahastossa voisi olla erilaisia oikeuksia voittoon tuottavia osuuksia. Tällainen määräys säännöissä olisi 22 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen.

30 §. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka johtuu 1 §:n säilytysyhteisö-käsitteen muuttamista koskevasta ehdotuksesta. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan puolestaan täsmennettäväksi siten, että osuustodistuksessa on mainittava kyseiseen todistukseen liittyvien rahasto-osuuksien lukumäärä. Sen sijaan säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi tiedot voitonjaosta ja siitä, missä sijoitusrahaston säännöt ja muut rahastoa koskevat asiakirjat ovat yleisön saatavilla. Riittävänä on pidettävä, että tiedot

mainitaan 17 §:n mukaisesti sijoitusrahaston säännöissä.

31 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jokaisella on oikeus kuluksen korvaamista vastaan saada rekisteristä otteita ja jäljennöksiä. Rahastoyhtiö ei siten voi määrätä jäljennöksistä perittävää korvausta. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain 5 luvun 5 §:n 2 momentissa säädettyä.

33 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sellaisessa tapauksessa, jossa varat rahasto-osuuksien lunastamiseen on hankittava arvopapereita myymällä, arvopaperit on myytävä ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun lunastamista vaadittiin rahastoyhtiöltä. Ehdotus merkitsee, että rahastoyhtiöllä on yhden viikon verran nykyistä enemmän aikaa huolehtia tarvittavien varojen hankkimisesta. Lisäaika voi olla tarpeen etenkin tilanteissa, joissa samanaikaisesti esitetään suuri määrä rahasto-osuuksia lunastettavaksi. Sijoitusrahasto voi sijoittaa osan varoistaan edelleen käteisvaroihin, joita käyttämällä se selviytyy yleensä lunastusvaatimuksista. Ehdotus on tarpeellinen, jotta sijoitusrahaston rahasto-osuuksien arvo ei vaihtelisi kohtuuttomasti sen mukaan, kuinka paljon osuuksia kulloinkin lunastetaan ja jotta osuudenomistajat eivät tarpeettomasti joutuisi kärsimään tästä. Siitä, tapahtuuko rahasto-osuuksien lunastus vaatimispäivän vai toteutuspäivän arvoon, voidaan määrätä sijoitusrahaston säännöissä. Sen päivän, jonka mukaan osuuden arvo lasketaan, on aina määräydyttävä samalla perusteella.

5 Luku. Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa. Ehdotus perustuu direktiiviin (6 art.). Säännöksen tarkoituksena on suojata osuudenomistajia varmistamalla, että rahastoyhtiö keskittyy päätehtäväänsä ja ettei eturistiriitoja synny. Säännös ei tietenkään estä rahastoyhtiötä hallinnoimasta omia tai tytäryhtiönsä varoja eikä hallinnoimasta useita sijoitusrahastoja samanaikaisesti. Valtiovarainministeriön luvalla myös sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvä toiminta olisi sallittu. Tällaisena toimintana voidaan pitää esimerkiksi sellaisen yhteissijoitusyrityksen hallinnoimista, joka ei kuulu lain

soveltamisalaan, kuten jalometalleihin sijoittavaa rahastoa. Mahdollista olisi myös harjoittaa yhteistyötä ulkomaisten yhteissijoitusyritysten kanssa esimerkiksi niiden osuuksien markkinoinnin järjeistämiseksi. Jottei tällaisen toiminnan harjoittamisen sallimisesta vallitsisi epäselvyyttä, ehdotetaan lakiin otettavaksi nimenomaisesti maininta siitä, että lupa voidaan myöntää vain sijoitusrahastotoimintaan olennaisesti liittyvään toimintaan. Tällaisena toimintana ei kuitenkaan ole pidettävä esimerkiksi kiinteistösjoittamista, toimitilojen vuokrausta tai tietokoneohjelmien myyntiä. Sen sijaan rahastoyhtiö voi omistaa käyttämänsä huoneiston. Tällaisesta muusta toiminnasta ei tule vyöryttää kustannuksia sijoitusrahastoilta perittäviin hallinnomispalkkioihin, koska tällöin osuudenomistajien mahdollisuus arvioida sijoitusrahastotoimintaan liittyviä riskejä voi merkittävästi vaikeutua. Ratkaisun siitä, mikä toiminta liittyy olennaisesti sijoitusrahastotoimintaan, tekisi valtiovarainministeriö, joka ehdotuksen mukaan voisi myöntää poikkeuksen.

36 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön velvollisuudesta hajauttaa sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja. Ehdotettu säännös vastaa sijoitusrahastodirektiivin määritelmää yhteissijoitusyrityksestä (1 art. 2 kohta). Koska sijoitusrahastolain direktiiviin perustuvia määräyksiä sovelletaan vain rahastoyhtiöiden hallinnoimiin sijoitusrahastoihin, on riittävää, että riskien hajauttamista koskevat määräykset ulotetaan kotimaisiin sijoitusrahastoihin. Toisesta ETA-valtiosta oleviin ja muihin ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin sovelletaan yrityksen kotivaltion lakia. Direktiivissä riskien hajauttamista koskeva vaatimus on direktiivin soveltamisedellytys, joka merkitsee, ettei kehitysyhtiöihin ja "venture capital" -yhtiöihin sovelleta direktiiviä. Koska riskin hajauttamisen periaate siten on direktiivin soveltamisen kannalta aivan keskeinen, siitä ehdotetaan säädettäväksi laissa. Sen sijaan laissa ei aseteta sijoitusrahastolle velvollisuutta sijoittaa varansa turvallisesti, koska rahaston säännöissä voidaan määrätä, millaiset tuottotavoitteet rahastolla on. Laissa ei siis kielletä sijoitusrahastoa ottamasta riskiä, mutta sijoituksista aiheutuvat riskit olisi kuitenkin hajautettava.

Pykälässä säädettyjä sijoitusrahaston sijoitustoimintaa koskevia määräyksiä ehdotetaan muutettavaksi sijoitusrahastodirektiivin V jakson (19—26 art.) edellyttämällä tavalla. Samal-

la rajoitukset ehdotetaan lueteltavaksi 2 momentissa. Pykälän ilmaisu velvollisuudesta sijoittaa varat "välittömästi" ehdotetaan muutettavaksi velvollisuudeksi sijoittaa viivytyksettä. Viivytytys voi johtua esimerkiksi siitä, että sijoitusrahastolle turvataan sen toiminnan edellyttämät käteisvarat. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahasto voi sijoittaa varojaan kaikkiin arvopaperimarkkinallain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla Suomessa julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin. Näitä arvopapereita ovat pörssi-arvopaperit, sopimusmarkkina-arvopaperit ja markkina-arvopaperit. Tämä merkitsee, etteivät Helsingin Arvopaperipörsissä kaupankäynnin kohteeksi otetut arvopaperit enää ole sijoituskohteina erityisasemassa. Ehdotuksessa on yhdistetty nykyisen säännöksen 1 ja 2 kohdat. Ehdotus perustuu direktiiviin (19 art. 1 ja 2 kohta). Sijoitusrahastodirektiivissä tarkoitettu säännelty, säännöllisesti toimiva, yleisölle avoin ja tunnustettu markkinapaikka vastaa arvopaperimarkkina-laissa omaksuttua julkisen kaupankäynnin käsitettä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja ETA-valtiossa tai muussa valtiossa 1 kohdassa tarkoitettuun julkiseen kaupankäyntiin rinnastuvassa vaihdantajärjestelmässä kaupankäynnin kohteeksi otettuihin arvopapereihin aivan samaan tapaan kuin Suomessa julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (19 art. 1 ja 2 kohta) ja laajentaa selvästi sijoitusrahaston nykyistä oikeutta sijoittaa ulkomaisiin arvopapereihin. Koska tällaisen vaihdantajärjestelmän rinnastaminen arvopaperimarkkinallain mukaiseen julkiseen kaupankäyntiin käy parhaiten tapauskohtaisen harkinnan perusteella, ehdotetaan, että direktiivissä sallituista vaihtoehtoista valitaan sijoitusrahaston säännöissä määrääminen. Tämä on sijoitusrahaston kannalta perusteltua, vaikkakin säännöissä määrääminen saattaa sääntöjen viranomaisvahvistusmenettelyn vuoksi joissakin tapauksissa olla hallinnollisesti hitaahko menettely. Sijoitusrahaston säännöissä olisi osuudenomistajien tiedottamiseksi lueteltava tällaiset ulkomaiset markkinapaikat, minkä lisäksi pankkitarkastusvirasto voi erityisesti syystä päättää myöntää 2 momentin mukaisen poikkeuslupan.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiö voi sijoittaa

sijoitusrahaston varoja sellaisiin arvopapereihin, joita liikkeeseen laskettaessa on sitouduttu saattamaan ne yhden vuoden kuluessa liikkeeseenlaskusta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteeksi tai siihen rinnastuvassa ulkomaisessa vaihdantajärjestelmässä. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (19 art. 1 d alakohta). Samoin kuin 2 kohdassa, myös tässä on direktiivin asettamista vaihtoehtoista valittu viittaus laissa olevaan julkisen kaupankäynnin käsitteeseen, joten ei esimerkiksi ole tarpeen, että pankkitarkastusvirasto aina erikseen hyväksyy kunkin markkinapaikan, vaan sijoitusrahaston on otettava sääntöihinsä luettelo sen sijoituskohteena olevista ulkomailla sijaitsevista arvopapereiden markkinapaikoista. Tämän ohella direktiivi vaatii, että hakemus arvopapereiden ottamisesta julkisen kaupankäynnin kohteeksi hyväksytään ja että arvopaperi ilmeisesti otetaan listalle vuoden kuluessa. Tällaiselta arvopaperilta on vaadittava, että päätös arvopaperin hakemisesta julkisen kaupankäynnin kohteeksi on julkistettu asianomaisen markkinapaikan säännöissä määrättyllä tavalla. Jollei liikkeeseenlaskijan hakemusta arvopaperin ottamisesta julkisen kaupankäynnin kohteeksi hyväksytä määrääjässä, tällaiset arvopaperit katsotaan 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuiksi arvopapereiksi. Liikkeeseenlaskijan on osoitettava, että arvopaperi täyttää ne vaatimukset, joita on asetettu siinä kaupankäyntijärjestelmässä, johon kyseisiä arvopapereita haetaan kaupankäynnin kohteeksi.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja myös sellaisiin arvopapereihin, joita ei ole otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (19 art. 2 a alakohta). Tässä tarkoitettujen arvopapereiden liikkeeseenlaskijan ei edellytetä olevan Suomesta tai muusta ETA-valtiosta. Koska arvopapereilla ei käydä julkista kauppaa, niihin ei voida sijoittaa yli 10 prosenttia sijoitusrahaston varoista. Tällaisia arvopapereita ovat kotimaiset lyhytaikaiset rahamarkkinavelkakirjat ja toisessa ETA-valtiossa liikkeeseen lasketut rahamarkkinavelkakirjat, joita pidetään siinä valtiossa arvopapereina, mutta jotka eivät ole siinä valtiossa julkisen kaupankäynnin kohteena direktiivissä tarkoitettulla markkinapaikalla. Lisäksi sellaiset 3 kohdassa tarkoitetut arvopaperit, joita ei yhden vuoden kuluessa ole otettu julkisen kaupan-

käynnin kohteeksi, luetaan tähän ryhmään.

Pykälän 2 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja saataviin, joita ei ole pidettävä arvopapereina. Tällaisia koti- ja ulkomaisia velkasitoumuksia voivat olla esimerkiksi erilaiset talletustodistukset ja avista-ehtoiset rahatalletukset, jotka voidaan vaivatta muuttaa rahaksi ja joiden arvo voidaan täsmällisesti todeta milloin tahansa. Myöskään talletuspankin tai muun luottolaitoksen välittämä niin sanottu notariaattisijoitus ei ole arvopaperi, vaan tässä tarkoitettu saatava. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (19 art. 2 b alakohta), mutta ei ole pakollinen vaan kansallisesti harkinnanvarainen määräys. Rahastoyhtiölle 34 §:ssä asetetusta yleisestä huolellisuusvelvoitteesta johtuu, että sen on sijoitettava rahaston varat julkisille markkinoille. Koska tällaisilla saatavilla ei käydä julkista kauppaa, sijoitusrahasto ei voi sijoittaa niihin yli 10 prosenttia varoistaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi pankkitarkastusvirastolle oikeus erityisesti syystä myöntää poikkeus määrääjäksi 2 momentissa säädetyistä sijoitusrajouksista. Tällainen erityinen syy on ainakin sijoitusrahastodirektiivissä (26 art. 2 kohta) mainittu esimerkki, jonka mukaan silloin kun sijoitusraajat on ylitetty yhteissijoitusyrityksestä riippumattomista syistä taikka merkintäoikeuksien käyttämisen takia, yhteissijoitusyrityksen on pidettävä myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edut huomioon ottavalla tavalla.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, etteivät 2 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuihin kohteisiin tehdyt sijoitukset yhteensä saa ylittää 10 prosenttia sijoitusrahaston varoista. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (19 art. 3 kohta).

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahasto voi edistääkseen tehokasta omaisuudenhoitoa sijoittaa varojaan myös vakioituihin johdannaissopimuksiin. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (21 art. 1 kohta). Sen mukaan jäsenvaltio voi asettaa enimmäismääriä ja ehtoja, joita noudattaen sijoitusrahastot voivat käyttää sellaisia arvopaperisijoitustoiminnan menetelmiä ja välineitä, joilla edistetään tehokasta salkunhoitoa (*efficient portfolio management*). Lisäksi sijoitusrahasto voi sijoittaa varoja pankkitarkastusviraston luvalla johdannaissopimuksiin valuutta-

kurssivaihtelusta sekä korkoriskistä johtuvan tappionvaaran torjumiseksi. Ehdotus vastaa tältäkin osin direktiiviä (21 art. 2 kohta). Koska sijoituskohteiksi hyväksytään lähinnä vakioidut johdannaissopimukset, ei ulkomaisiin, yksittäistä arvopaperia koskeviin johdannaissopimuksiin voitaisi sijoittaa ilman pankkitarkastusviraston lupaa. Laissa ei ole tarkoituksenmukaista määrätä tällaisista yksityiskohteisista edellytyksistä, minkä vuoksi ehdotetaan, että pankkitarkastusvirasto antaa asiasta tarpeelliset määräykset. Koska määräys on viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annetun lain (573/89) 3 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen päättämä yleinen sääntö, sitä on noudatettava velvoittavana sen tarkoittamissa yksittäistapauksissa. Toisaalta, koska 6 §:ää ehdotetaan edellä muutettavaksi siten, että pankkitarkastusvirasto valvoo myös tämän lain nojalla annettujen määräysten noudattamista, pankkitarkastusvirasto voi tehokkaasti puuttua myös antamiensa määräysten noudattamatta jättämiseen. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että sijoitusrahaston kaikki varat olisi sijoitettu johdannaissopimuksiin tai asetettu niiden vakuudeksi, koska johdannaissopimukset eivät ole varsinaisia sijoituskohteita.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sijoitusrahastolla on oltava toiminnan edellyttämät käteisvarat. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (19 art. 4 kohta). Käteisvaroihin rinnastetaan lyhytaikaiset voimasaoloajaltaan enintään kolmen kuukauden mitaiset talletuspankkien sijoitustodistukset, jotka ovat vaivatta muutettavissa rahaksi. Käteisvarojen enimmäismäärää ei ole direktiivissä määrätty, mutta suotavaa ei ole, että ne ovat enemmän kuin yksi neljäsosa sijoitusrahaston varoista. Jos käteisvaroja on jatkuvasti tätä enemmän, rahastoyhtiön toimilupa voidaan peruuttaa 8 §:n nojalla, koska silloin ei harjoitetaisi 1 §:n mukaista sijoitusrahastotoimintaa. Toisaalta käteisvaroja on oltava riittävästi, jotta rahasto-osuuksia voidaan lunastaa vaivattomasti.

Pykälän uudessa 7 momentissa viitataan 37 §:ään, jossa ehdotetaan säädettäväksi oikeudesta sijoittaa rahasto-osuuksiin.

37 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnassaan olevien sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa 10 prosenttia yhtiön osakepää-

omasta ja 5 prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Ehdotus merkitsee, että sijoitusrahaston mahdollisuutta käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa liikkeeseenlaskijassa merkittävästi rajoitetaan. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (25 art. 1 kohta), jossa tosin ei nimenomaisesti määritellä sitä suhteellista osuutta liikkeeseenlaskijan arvopapereista tai osakepääomasta, joka sijoitusrahastolla voi enintään olla. EY:n komissio on kuitenkin antanut suosituksen (85/612), jonka mukaan kunkin jäsenvaltion on otettava huomioon, että jäsenvaltion laissa saattaa olla täsmällinen määräys huomattavan vaikutusvalan suuruudesta. Ehdotuksessa on lisäksi otettu huomioon liikkeeseenlaskijan äänioikeudettomia osakkeita koskeva 10 prosentin enimmäisrajoitus (25 art. 2 kohta). Rahastoyhtiö voi myös muutettavaksi ehdotetun 14 §:n mukaan käyttää sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottamaa äänivaltaa, jos siitä on erikseen päätetty.

Pykälän 2 momentissa säädettävä enimmäisrajoitusta saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin sijoitettavasta suhteellisesta osuudesta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (22 art. 2 kohta). Siksi yhden ja saman liikkeeseenlaskijan arvopapereiden osuus sijoitusrahaston arvosta saa olla enintään 10 prosenttia eikä tällaisten liikkeeseenlaskijoiden arvopapereiden osuus yhteensä saa ylittää 40 prosenttia sijoitusrahaston arvosta. Näin ollen sijoitusrahasto voi sijoittaa esimerkiksi neljän eri liikkeeseenlaskijan arvopapereihin kuhunkin 10 prosenttia varoistaan.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiö voi sijoittaa hallinnoimansa sijoitusrahaston varoja toisen rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston rahasto-osuuksiin, kuitenkin enintään viisi prosenttia ensiksi mainitun sijoitusrahaston varoista. Rajoitus perustuu direktiiviin (24 art. 1 ja 2 kohta) ja se on perusteltu hallinnoimisesta aiheutuvien kustannusten kasaantumisen estämiseksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita koskevasta poikkeuksesta rahastoyhtiötä koskeviin sijoitusrajoituksiin. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (22 art. 3 kohta), jossa julkisyhteisöjen luetteloon kuuluvat ETA-valtiot, niiden paikalliset julkisyhteisöt ja sellaiset kansainväliset julkisyhteisöt, joihin kuuluu vähin-

tään kaksi ETA-valtiota. Tällaisten julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin rahastoyhtiö voi sijoittaa 2 momentista poiketen 35 prosenttia hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista. Suomessa paikallisiksi julkisyhteisöiksi luetaan kunnat ja kuntainliitot.

Edelleen pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön oikeudesta sijoittaa sijoitusrahaston varoja talletuspankin ja muun luottolaitoksen liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjoihin enintään 25 prosenttia sijoitusrahaston varoista, jos asianomainen luottolaitos on erityisen velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen. Tällaisia sijoituksia ei kuitenkaan yhteensä saa olla yli 80 prosenttia sijoitusrahaston varoista. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (22 art. 4 kohta), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 88/220. Suomalaiset talletuspankit eivät ole tässä tarkoitettuja luottolaitoksia, koska niitä koskevat tallettajien eivätkä velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetut säännökset. Siksi ei esimerkiksi ole mahdollista, että luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden liikkeeseen laskemia arvopapereita on sijoitusrahaston varoista enemmän kuin 40 prosenttia, mikä on 2 momentin mukaan sallittu. Tällaisen liikkeeseenlaskijan on lain mukaan sijoitettava joukkovelkakirjoista saamansa varat siten, että se turvaa joukkovelkakirjoihin koko niiden voimassaoloaikana perustuvien vaateiden suorituksen ja mahdollistaa varojen käyttämisen joukkovelkakirjojen pääoman ja kertyneiden korkojen suorittamiseksi, jolle liikkeeseenlaskija voi täyttää maksuvelvollisuuttaan (22 art. 4 kohta).

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan sijoitukset sellaisen sijoitusrahaston osuuksiin, jota hallinnoi sama rahastoyhtiö, on sallittu vain, jos sijoitusrahasto on erikoistunut tietyille maantieteelliselle alueelle tai tietyille toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja jos pankkitarkastusvirasto hyväksyy tällaiset sijoitukset. Mahdollisuudesta sijoittaa toisen sijoitusrahaston osuuksiin on mainittava säännöissä. Tarkoituksena on, että niin sanottu yleisrahasto sijoittaisi erikoistuneiden rahastojen osuuksiin eikä päinvastoin. Rahastoyhtiö ei myöskään saa veloittaa palkkiota tai korvausta, jos sen hallinnoimat sijoitusrahastot sijoittavat varojaan toistensa rahasto-osuuksiin. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (24

art. 3 kohta), jonka mukaisesti on tarkoituksemukaista sallia sijoitukset sellaisiin sijoitusrahastoihin, jotka ovat toiminnassaan erikoistuneet tiettyihin sijoituskohteisiin. Näin voitaneen saavuttaa säästöjä esimerkiksi sijoitustutkimuksesta aiheutuviissa kustannuksissa.

Pykälään ehdotetun uuden 7 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto voisi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen pykälässä säädetyistä sijoitusrajoituksista. Tällainen erityinen syy on ainakin sijoitusrahastodirektiivissä (26 art. 2 kohta) mainittu esimerkki, jonka mukaan silloin kun sijoitusrajat on ylitetty yhteissijoitusyrityksestä riippumattomista syistä taikka merkintäoikeuksien käyttämisen takia, yhteissijoitusyrityksen on pidettävä myyntitoimintansa ensisijaisena tavoitteena tilanteen korjaamista osuudenomistajien edut huomioon ottavalla tavalla. Pykälän 4 momentista voidaan poiketa siten, että kaikki sijoitusrahaston varat on sijoitettu julkisyhteisöjen arvopapereihin (23 art. 1 kohta). Tällöin arvopaperien on kuitenkin oltava kuudesta eri liikkeeseenlaskusta. Tällöin viranomaisen on varmistettava, että tällaisen yhteissijoitusyrityksen osuudenomistajat saavat saman suojan kuin 22 artiklaa noudattavien yhteissijoitusyritysten osuudenomistajat. Yhteissijoitusyrityksellä on lisäksi oltava arvopapereita ainakin kuudesta eri liikkeeseenlaskusta, eikä se saa sijoittaa yhteen liikkeeseenlaskuun yli 30 prosenttia varoistaan. Yhteissijoitusyrityksen on rahaston säännöissä mainittava ne valtiot, alueelliset julkisyhteisöt tai kansainväliset julkisyhteisöt, joiden liikkeeseen laskemiin tai takaamiin arvopapereihin yhteissijoitusyritys aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia varoistaan (23 art. 2 kohta). Yhteissijoitusyrityksen on edelleen sisällytettävä rahastoesitteeseensä ja kaikkeen markkinointiaineistoonsa selkeästi erottuva ilmoitus, jossa kiinnitetään huomiota mainittuun poikkeukseen ja jossa ilmoitetaan ne valtiot, alueelliset julkisyhteisöt tai kansainväliset julkisyhteisöt, joiden arvopapereihin yhteissijoitusyritys on sijoittanut tai aikoo sijoittaa yli 35 prosenttia varoistaan (23 art. 3 kohta).

39 §. Pykälään ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahastoyhtiö ei saa myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (41 art. 1 kohta). Säännös kieltää rahastoyhtiötä myös menemästä takaukseen kolmannen henkilön velasta. Toisaalta pykälässä ei kielletä rahastoyhtiötä harjoittamasta 36 §:n 5 momentissa tarkoitet-

tua tehokasta omaisuudenhoitoa eikä hankkimasta arvopapereita, joita ei ole täysin maksettu (41 art. 2 kohta).

Pykälän uuden 2 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto voisi myöntää erityisestä syystä määrääjäksi poikkeuksen 1 momentin kiellosta. Viraston oikeus antaa määräyksiä luotonotosta tai omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena vastaa nykyistä lakia.

6 Luku. Säilytysyhteisö

40 §. Pykälän 1 momentissa luettelaisiin edelleen säilytysyhteisönä toimimiseen oikeutetut. Ehdotetussa säännöksessä kiellettäisiin kuitenkin rahastoyhtiötä toimimasta säilytysyhteisönä, koska tällainen on sijoitusrahastodirektiivissä kielletty (10 art. 1 kohta). Kielto johtuu siitä, että rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön tehtävät ovat täysin erilaiset. Direktiivi ei kuitenkaan kiellä sitä, että rahastoyhtiö käyttää emoyhtiötä säilytysyhteisönä. Lisäksi ehdotetaan, että sijoitusrahaston varat olisi säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Sijoitusrahasto ei siis voisi automaattisesti säilyttää varojaan useammassa kuin yhdessä säilytysyhteisössä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (55 art.). Sen mukaan toimivaltainen viranomainen voi antaa niille yhteissijoitusyrittäjille, jotka direktiivin antamispäivänä 20.12.1985 säilyttivät varojaan useammassa kuin yhdessä säilytysyhteisössä, luvan jatkaa tätä käytäntöä. Tällaista säännöstä ei kuitenkaan voida ottaa lakiin, koska kyseessä on EY:tä koskeva siirtymäsäännös. Vastaavaa siirtymäsäännöstä ei ole ETA-sopimuksessa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevasta 1 momentista säilytysyhteisön tehtäviä koskeva sääntely. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (7 art. 3 kohta), jossa säilytysyhteisön tehtävät on säännelty tarkemmin kuin nykyisessä laissa.

Pykälän uudessa 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi säilytysyhteisön velvollisuudesta hoitaa tehtävänsä itsenäisesti ja pelkästään osuudenomistajien eduksi. Ehdotettu säännös liittyy 1 momenttiin ehdotettuun kieltoon, jonka mukaan rahastoyhtiö ei saa toimia säilytysyhteisönä. Koska rahastoyhtiö kuitenkin voi kuulua säilytysyhteisön konserniin, ehdotetaan laissa säädettäväksi säilytysyhteisön velvollisuudesta toimia riippumatta muista liiketoimintaintresseistään.

Pykälän uudessa 4 momentissa ehdotetaan

säädettäväksi säilytysyhteisön kotipaikkaa koskevasta vaatimuksesta. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (8 art. 1 kohta). Ehdotus merkitsee sitä, ettei rahastoyhtiö voi vapaasti valita säilytysyhteisöä, vaan säilytysyhteisön valinta on yhtäältä 17 §:n mukaisesti alistettava pankkitarkastusviraston hyväksyttäväksi ja toisaalta ulkomaisella säilytysyhteisöllä on oltava kiinteä toimipaikka Suomessa, jos suomalainen rahastoyhtiö aikoo sijoittaa ulkomaisiin arvopapereihin. Direktiivin mukaan säilytysyhteisön kotipaikan on oltava samassa jäsenvaltiossa kuin rahastoyhtiön tai sillä on oltava toimipaikka tässä jäsenvaltiossa, jos sen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa (8 art. 1 kohta). Vaatimus täyttyy esimerkiksi, jos suomalaisella luottolaitoksella on ulkomainen sivukonttori siinä ETA-valtiossa, jossa julkisen kaupankäynnin kohteeksi otettuja arvopapereita sijoitusrahasto omistaa. Direktiivin määräys perustuu pyrkimykseen saattaa rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön toiminta yhden viranomaisen valvontaan sekä tietoon siitä, että säilytysyhteisön ja rahastoyhtiön välisen yhteistyön on oltava tiivistä. Direktiivistä johtuu siten, että ETA-valtiosta olevan luottolaitoksen Suomessa toimiva sivukonttori voi toimia Suomessa rahastoyhtiön säilytysyhteisönä. Sellaisen luottolaitoksen, jonka kotipaikka ei ole missään ETA-valtiossa, sivukonttori ei kuitenkaan direktiivin mukaan voi toimia Suomessa säilytysyhteisönä. Tämä johtuu siitä, ettei luottolaitoksen sivukonttori ole oikeushenkilö eikä sen kotipaikka siten ole Suomessa. Muusta kuin ETA-valtiosta olevan luottolaitoksen tytäryhtiö voi kuitenkin toimia säilytysyhteisönä Suomessa, koska se on itsenäinen oikeushenkilö.

41 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tekniistä täsmennystä, joka johtuu 1 §:ään ehdotetusta säilytysyhteisö-käsitteestä koskevasta muutoksesta. Velvollisuudesta hakea pankkitarkastusvirastolta lupa säilytysyhteisön vaihtamiseen ehdotetaan myös säädettäväksi 1 momentissa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi sijoitusrahastodirektiivin edellyttämällä tavalla (11 art.) siitä, että rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön on tekemässään sopimuksessa sovittava niistä edellytyksistä, joiden nojalla säilytysyhteisöä voidaan vaihtaa sekä osuudenomistajan suojasta tällaisen vaihdon tapahtuessa. Tällainen määräys sopimuksessa ei kuitenkaan vapauta rahastoyhtiötä alistamasta säilytysyhteisön vaihtamista pankkitarkastusviraston ratkaista-

vaksi. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (4 art. 4 kohta).

42 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi säilytysyhteisön vastuusta rahastoyhtiötä ja sijoitusrahaston osuudenomistajia kohtaan tappioista, joita näille aiheutuu säilytysyhteisön velvoitteiden täyttämisen laiminlyömisestä tai sen tehtävien puutteellisesta suorittamisesta. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (9 art.), ja koska kysymyksessä on vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva määräys, sen pakottavuutta ehdotetaan korostettavaksi erityisellä lausumalla säännöksen vastaisen sopimuksen mitätömyydestä. Säännöksessä on siis kysymys eräänlaisesta isännänvastuusta, jonka vakuuttaminen ei ole tässä tarkoitettua vastuun siirtämistä. Samaa asiaa tarkoittava säännös 59 §:n 2 momentissa ehdotetaan kumottavaksi, koska on johdonmukaista säätää säilytysyhteisön vastuusta säilytysyhteisöä koskevien säännösten yhteydessä.

7 Luku. Tilintarkastus ja tilinpäätös

46 §. Pykälään ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka johtuu 1 §:ään ehdotetusta säilytysyhteisön käsitettä koskevasta muutoksesta.

47 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan tilintarkastajan on noudatettava myös muutettavaksi ehdotetun lain nojalla mahdollisesti annettavia, lakia alemmanasteisia säädöksiä. Pykälän uudessa 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastajan velvollisuudesta jatkuvasti, vähintään kerran kuukaudessa, tarkastaa rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus ja se, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

48 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan korjausta, jossa rahoitusyhtiö-käsite korvataan rahastoyhtiö-sanalla.

49 §. Pykälään ehdotetaan lähinnä teknisiä täsmennyksiä, jotka johtuvat rahastoyhtiön kasvaneesta tiedonantovelvollisuudesta ja sen täyttämiseksi tarpeellisista asiakirjoista. Lisäksi ehdotetaan, että rahastoyhtiön on lähetettävä pankkitarkastusvirastolle ne asiakirjat, jotka tilintarkastajat ovat antaneet rahastoyhtiön hallitukselle. Säännös vastaa laissa pankkitarkastusvirastosta säädettyä.

50 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rahastoyhtiön ja si-

jotusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

8 Luku. Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen ja lopettaminen

52—56 §. Pykäliin ehdotetaan teknisiä täsmennyksiä, jotka perustuvat 1 ja 40 §:ssä säädettyä säilytysyhteisö-käsitettä koskevaan muutosehdotukseen.

9 Luku. Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön velvollisuudesta julkistaa jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta erityinen rahastoesite. Ehdotus vastaa sijoitusrahastodirektiiviä (27 art. 1 kohta). Edelleen ehdotetaan, että rahastoesite on pidettävä ajan tasalla. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (30 art.). Käytännössä esitettä voidaan täydentää julkistamalla uusi esite tai entisen esitteen liite. Rahastoyhtiön on siis täydennettävä rahastoesitettä myös ennen ja jälkeen puolivuotiskatsauksen julkistamisen, jos rahaston sijoitustoiminnassa on tapahtunut olennaisia muutoksia taikka jos rahaston sääntöjä on muutettu. Esitteeseen on liitettävä sijoitusrahaston säännöt. Samoin kaikki yksittäiset merkittävät seikat voidaan julkistaa esitteen liitteenä, esimerkiksi tiedotteina.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoesitteen vähimmäissisällöstä. Ehdotuksen mukaan rahastoesitteessä on oltava olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston rahasto-osuuksia ja osuuksien arvoa. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (28 art. 1 kohta).

Pykälän uuden 3 momentin mukaan rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä. Sijoitusrahastodirektiivin liitteissä A ja B on annettu yksityiskohtaisia määräyksiä rahastoesitteen sisällöstä. Ehdotus lakia alemmanasteisen sääntelyn antamisesta vastaa arvopaperimarkkinalain 2 luvussa säädettyä liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuutta koskevia muutosehdotuksia, joita on esitetty (HE 92).

57 a §. Uuden 57 a §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön velvollisuus

desta julkistaa jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta puolivuotiskatsaus. Puolivuotiskatsaus voidaan julkistaa joko kunkin tilikauden kuudelta ensimmäiseltä kuukaudesta tai osavuotiskatsauksena siten, että ensimmäinen katsaus julkistetaan ensimmäisen neljän kuukauden ajalta ja toinen katsaus seuraavan neljän kuukauden ajalta. Puolivuotiskatsaus on julkistettava kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (27 art. 1 ja 2 kohta).

Pykälän 2 momentin mukaan puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 b §. Uuden 57 b §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahastoyhtiön velvollisuudesta julkistaa jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta vuosikertomus jokaiselta tilikaudelta. Vuosikertomus on julkistettava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (27 art. 1 ja 2 kohta).

Pykälän 2 momentin mukaan vuosikertomuksessa on oltava tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase sekä olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston toiminnan kehitystä ja sen tulosta. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiiviin (28 art. 2 kohta).

Pykälän 3 momentin mukaan vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

10 Luku. Erinäiset säännökset

59 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumotavaksi ja siinä oleva säännös siirrettäväksi muutettuun 42 §:ään.

67 a §. Ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen harjoittaman lainvastaisen markkinoinnin kieltämisestä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 67 a §:ssä. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:ssä säädettyä markkinoinnin ja sopimusehtojen sääntelyä. Pankkitarkastusvirastolle ei siten ehdoteta oikeutta kieltää ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen toiminimen käyttöä 4 §:n 3 momentin vastaisena ja harhaanjohtavana, vaan tällainen oikeus annettaisiin markkinatuomioistuimelle ja sitä koskeva maininta lisättäisiin markkinatuomioistuimesta annettuun lakiin (41/78).

11 Luku. Rangaistussäännökset

69 §. Pykälän 3 kohdaksi ehdotetaan lisättäväksi 15 §:ssä säädettäväksi ehdotettua lyhytaikaisen kaupankäynnin rajoituksen rikkomista koskeva rangaistussäännös. Lisäksi ehdotetaan, että pykälän uudessa 4 kohdassa säädetään kiellosta sisällyttää totuudenvastainen tai harhaanjohtava tieto 9 luvussa tarkoitettuihin, liikkeeseenlaskijan julkistettaviin asiakirjoihin. Ehdotus vastaa arvopaperimarkkinalain rangaistussäännöksiä. Ehdotus on tarpeen arvopaperimarkkinalain ja sijoitusrahastolain rangaistussäännösten yhtenäistämiseksi.

1.2. Laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

6 b §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sijoitusrahastolain 4 §:ään lisätyssä 3 momentissa tarkoitetun kiellon rikkomiseen voidaan puuttua samoin kuin arvopaperien harhaanjohtavaan markkinointiin. Mainitun säännöksen mukaan ETA-valtiosta oleva taikka muu ulkomainen yhteissijoitusyritys ei saa käyttää kotivaltiossaan rekisteröityä toimintameä, jos sen käyttäminen Suomessa olisi omiaan johtamaan sijoittajia harhaan. Ehdotettu muutos laajentaa pykälän soveltamisalaa, mutta ei sen asiallista sisältöä.

1.3. Laki arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain muuttamisesta

17 §. Pykälän 1 momentin 8 kohtaan ehdotetaan teknistä täsmennystä, joka liittyy sijoitusrahastolain 1 §:ään ehdotettuun muutokseen. Ehdotuksen mukaan säilytyspankki-sanan asemesta käytettäisiin säilytysyhteisö-ilmaisua.

1.4. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

1 §. Arvopaperimarkkinalain 1 luvun 1 §:n uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan viittausta voimassa olevaan sijoitusrahastolakiin (480/87), jonka 2 §:ssä on rajoitettu oikeutta harjoittaa toimintaa, jossa tarjotaan yleisölle mahdollisuus osallistua yhteisiin arvopaperisijoituksiin. Mainitun säännöksen mukaan tällaista toimin-

taa saada harjoittaa vain sijoitusrahastotoimintana taikka siten, että osallistuminen sijoittamiseen tapahtuu sijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakkeita merkitsemällä. Ehdotetun viittaussäännöksen tarkoituksena on osoittaa, ettei sijoitusrahastolaissa mainittujen lisäksi ole muita mahdollisuuksia tarjota yleisölle yhteisiä sijoitusmuotoja. Siten esimerkiksi sijoituskerhon ylläpitäminen ei ole sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastotoimintaa, vaikka kerhon jäsenyyttä tarjottaisiinkin samaan aikaan kuin mahdollisuutta sijoittaa varoja kerhon käyttöön.

Useimmat sijoitusrahastodirektiivissä (85/611) olevat sijoitusyhtiöitä koskevat määräykset (kuten 14—18 art.) ovat samankaltaisia kuin sijoitusrahastoja koskevat artiklat. Tämän takia saattaa olla perusteltua kehittää sijoitusyhtiöitä koskevaa sääntelyä lähivuosina myös Suomessa. Osakeyhtiölain (734/78) uudistamisen yhteydessä tultaneen selvittämään niin sanottujen vaihtuvapääomaisten sijoitusyhtiöiden (*"investment companies with variable capital"*) toimintaedellytysten luomista. Tällaisiin vaihtuvapääomaisiin yhtiöihin ei sovelleta II yhtiöoikeudellista direktiiviä (77/91) mainitun direk-

tiivin (1 art. 2 kohta) mukaan. Osakeyhtiöoikeudellisten direktiivien aiheuttamat muutostarpeet saatetaan Suomessa pääosin voimaan vuoden 1995 alusta. Äänioikeudettomien osakkeiden tekeminen mahdolliseksi osakeyhtiölaisiin siinä yhteydessä lisännee vaihtuvapääomaisen osakeyhtiön perustamismahdollisuuksia, minkä vuoksi vaihtuvapääomaista sijoitusyhtiötä koskevaa sääntelyä voitaneen tuolloin ehdottaa laadittavaksi. Tässä vaiheessa ehdotetaan, että sijoitusrahastotoimintaa voi Suomessa harjoittaa vain rahastomuotoisena yhteisönä.

2. Voimaantulo

Ehdotetut muutokset liittyvät ETA-sopimuksen voimaansaattamiseen. Lakiehdotukset ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan asetuksella määrättävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 19 §:n 2 momentti, 20 §, 30 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta ja 59 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 §:n 4 ja 5 kohta, niistä 4 kohta sellaisena kuin se on 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (500/89), 6 §, 8 §, 10 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §, 15 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 1, 2, 4, 5 ja 9 kohta, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31 §:n 3 momentti, 33 §:n 2 momentti, 35 §, 36 §, 37 §, 39 §, 6 luvun otsikko, 40 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1287/90), 41 §, 42 §, 46 §, 47 §:n 2 momentti, suomenkielisen lakitekstin 48 §:n 3 momentti, 49 §, 52 §, 53 §, 54 §, 55 §, 56 §:n 1 momentti, 9 luvun otsikko, 57 § ja 69 §:n 2 ja 3 kohta, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 6 kohta, 2 §:ään uusi 2-5 momentti, 4 §:ään uusi 3 momentti, 10 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 23 §:ään uusi 2 momentti, 47 §:ään uusi 4 momentti, 50 §:ään uusi 3 momentti, uusi 57 a §, uusi 57 b §, uusi 10 luku 58 §:n edelle, uusi 67 a §, uusi 11 luku 68 §:n edelle ja 69 §:ään uusi 4 ja 5 kohta, seuraavasti:

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) säilytysyhteisöllä luottolaitosta, arvopaperinvälitysliikettä ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaa sivukonttoria, joka säilyttää sijoitusrahaston varat sekä ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut;

5) rahasto-osuuden omistajalla jokaista henkilöä tai yhteisöä, joka omistaa yhden tai useamman osuuden sijoitusrahastossa olevasta omaisuudesta; sekä

6) arvopaperilla arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:ssä määriteltyä todistusta, lukuun ottamatta sijoitusrahasto-osuudesta annettua todistusta.

2 §

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut sijoitusrahasto tai muu siihen rinnastettava yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava yritys (*yhteissijoitusyritys*) saa 1 momentista poiketen kuitenkin markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa eikä siihen ole sovellettava, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään rahastoyhtiöstä ja sijoitusrahastosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua yhteissijoitusyrityksen on ennen osuuksiensa markkinoinnin aloittamista yleisölle Suomessa toimitettava

pankkitarkastusvirastolle pankkitarkastusviraston sitä vaatiessa suomen tai ruotsin kielellä,

1) pankkitarkastusvirastoa vastaavan kotivaltionsa viranomaisen antama todistus siitä, että yritys on saanut toimiluvan;

2) rahaston säännöt tai yhtiöjärjestyksensä;

3) rahastoesitteen, uusimman vuosikertomuksen ja sen jälkeen julkistetun puolivuotiskatsauksen; sekä

4) tiedot järjestelyistä yrityksen rahasto-osuuksien markkinoinniksi Suomessa ja maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys saa aloittaa osuuksiensa markkinoinnin yleisölle kahden kuukauden kuluttua 3 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemisestä, jollei pankkitarkastusvirasto sinä aikana erityisestä syystä kiellä markkinoinnin aloittamista. Edellä 3 momentissa tarkoitettua tietoja on julkistettava suomen tai ruotsin kielellä ja pankkitarkastusviraston vaatimuksesta osuuksia markkinoitaessa on käytettävä suomen tai ruotsin kieltä.

Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa toimiluvan saaneella yhteissijoitusyrityksellä on valtiovarainministeriön luvalla oikeus markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa.

4 §

Ulkomainen yhteissijoitusyritys ei saa käyttää pelkästään kotivaltiossaan rekisteröityä toiminimeä, jos sen käyttäminen Suomessa olisi omiaan johtamaan yleisöä harhaan.

6 §

Tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten noudattamista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston toimintaa ja yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointia valvoo pankkitarkastusvirasto.

Pankkitarkastusvirastolla on oikeus saada 2 §:ssä tarkoitettulta ulkomaiselta yhteissijoitusyritykseltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada siltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomistaan asiakirjoista.

Pankkitarkastusviraston oikeudesta antaa tietoja vastaavia tehtäviä hoitavalle ulkomaiselle valvontaviranomaiselle säädetään pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa (1273/90).

2 Luku

Rahastoyhtiön perustaminen

8 §

Valtiovarainministeriö voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjestystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia.

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jollei perustaminen ole yleisen edun vastaista.

Rahastoyhtiön hallinnon ei katsota täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia, elleivät rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia tai ellei heillä ole tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa kokemusta. Tieto rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen kokoonpanon muuttumisesta tai toimitusjohtajan vaihtumisesta on välittömästi annettava pankkitarkastusvirastolle.

Valtiovarainministeriön on ratkaistava toimiluvan myöntämistä koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli ministeriö tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta lisäselvitystä, mää-

räaika lasketaan siitä päivästä, jona ministeriö vastaanottaa lisäselvityksen. Hakemus katsotaan hylätyksi, jollei sitä ratkaista määräajassa.

3 Luku

Rahastoyhtiön hallinto

13 §

Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.

14 §

Sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä yhtiökokouksessa on päätettävä rahastoyhtiön hallituksessa kussakin tapauksessa erikseen. Päätöstä ei kuitenkaan saa tehdä, elleivät 13 §:n 2 momentissa tarkoitettut rahasto-osuudenomistajien valitsema hallituksen jäsenet yhdy siihen. Tällöin on päätöksessä samalla annettava ohjeet äänestämistä varten.

15 §

Rahastoyhtiö, sen osakkeenomistaja tai yhteisö, joka on rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa, ei saa omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia.

Rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön

1) hallituksen jäsen,

2) toimitusjohtaja,

3) tilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisön sellainen toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tilintarkastuksesta sekä

4) muu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen,

saa hankkia kyseisen rahastoyhtiön hallinnoiman ja kyseisen säilytysyhteisön säilytyksessä olevan sijoitusrahaston rahasto-osuuksia omaan lukuunsa vain pitkäaikaisiksi sijoituksiksi. Sijoitus on pitkäaikainen, kun rahasto-osuuden hankinnan ja vastikkeellisen luovutuksen ja vastaavasti vastikkeellisen luovutuksen ja

hankinnan välinen aika on vähintään kuusi kuukautta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kaupankäyntirajoitusta sovelletaan myös sellaiseen yhteisöön, jossa 2 momentissa tarkoitettua henkilöä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä tai toisen 2 momentissa tarkoitettua henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa on määräysvalta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa vastikkeellisesti hankkia rahastoyhtiön hallinnomalta sijoitusrahastolta arvopapereita eikä vastikkeellisesti luovuttaa tällaiselle sijoitusrahastolle arvopapereita, ellei hankintaa tai luovutusta toteuteta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettua julkisen kaupankäynnin välityksellä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua henkilön on tehtävään tullessaan ilmoitettava rahastoyhtiölle omistuksessaan olevat osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit, joihin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa, tällaisten arvopaperien hankkimista tai luovutusta koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä tällaisten arvopaperien omistuksessa tapahtuvat, vähintään pankkitarkastusviraston vahvistaman määrän suuruiset muutokset.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua henkilön on ilmoitettava rahastoyhtiölle holhouksessaan oleva henkilö sekä 3 momentissa tarkoitettu yhteisö ja muu sellainen yhteisö ja säätiö, jossa hänellä on huomattava vaikutusvalta. Henkilöllä on yhteisössä tai säätiössä huomattava vaikutusvalta, jos hän on siinä 2 momentissa mainitussa tai siihen rinnastuvassa asemassa tai jos hän on avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies.

Edellä 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun henkilö otti vastaan 2 momentissa mainitun tehtävän taikka kun 6 momentin tarkoittamissa olosuhteissa tapahtui muutos.

Mitä arvopaperimarkkinalain 5 luvun 5 §:ssä on säädetty sisäpiirin omistamia osakkeita koskevasta rekisteristä, sovelletaan vastaavasti rahastoyhtiön pitämään, edellä 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten omistamia arvopapereita koskevaan rekisteriin.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 2 ja 3 momentissa tarkoitettua kaupankäyntirajoituksesta.

Rahasto-osuuden omistajien valitsema rahas-

toyhtiön hallituksen jäsen ei saa omistaa rahastoyhtiön osakkeita tai olla rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa. Hän ei myöskään saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsen.

4 Luku

Sijoitusrahasto

16 §

Sijoitusrahaston nimessä on oltava sana sijoitusrahasto. Sijoitusrahaston on nimeltään selvästi erottava ennen sitä sääntönsä vahvistuttaneista sijoitusrahastoista. Ainoastaan tämän lain mukaisesta sijoitusrahastosta saadaan käyttää nimitystä sijoitusrahasto.

17 §

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

1) sijoitusrahaston nimi sekä rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön toiminimi;

2) tarkemmat perusteet, joiden mukaan sijoitusrahastotoimintaa harjoitetaan;

4) perusteet korvauksesta, jonka rahastoyhtiö ja säilytysyhteisö saavat toiminnastaan;

5) voitonjako perusteet sekä miten ja missä voitonjako tapahtuu;

9) milloin ja missä sijoitusrahaston puolivuotiskatsaus ja rahastoesite, sijoitusrahaston ja rahastoyhtiön vuosikertomus sekä tiedot rahasto-osuuksien myynti- ja lunastushinnoista ovat yleisön saatavissa; sekä

18 §

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun pankkitarkastusvirasto on vahvistanut muutoksen, jollei pankkitarkastusvirasto toisin määrää.

19 §

Rahastoyhtiö ei saa aloittaa hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien markkinoimista yleisölle eikä sijoitusrahastoon saa ottaa varoja ennen kuin rahaston säännöt on vahvistettu.

23 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on sää-

detty, sijoitusrahasto voi säännöissään määrätä, ettei rahaston varoista jaeta lainkaan voittoa osuudenomistajille.

30 §

Osuustodistuksessa on mainittava:

- 1) rahasto-osuuden omistajan ja sijoitusrahaston nimi, rahastoyhtiön toiminimi sekä säilytysyhteisön toiminimi;
- 2) osuustodistuksen järjestysnumero;
- 3) osuustodistukseen liittyvien rahasto-osuuksien lukumäärä; sekä
- 4) miten rahasto-osuus lunastetaan.

31 §

Jokaisella on oikeus tutustua rekisteriin ja saada siitä kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä.

33 §

Mikäli varat lunastamiseen on hankittava myymällä arvopapereita, tulee myymisen tapahtua ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin aina kahden viikon kuluessa lunastuksen vaatimisesta rahastoyhtiöltä. Lunastamisen tulee tapahtua heti, kun varat arvopapereiden myymisestä on saatu. Jollei sijoitusrahaston säännöissä toisin määrätä, lunastus tapahtuu 1 momentin mukaisesti rahasto-osuuden lunastuspäivän arvoon. Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää arvopapereiden myymiselle asetetun määräajan.

5 Luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa, ellei valtiovarainministeriö myönnä lupaa siihen olennaisesti liittyvän toiminnan harjoittamiseen.

36 §

Rahastoyhtiön on hajautettava sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja.

Sijoitusrahaston varat on sijoitettava ilman aiheutonta viivytystä. Ne voidaan sijoittaa seuraaviin kohteisiin:

- 1) arvopapereihin, jotka ovat arvopaperi-

markkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena Suomessa;

2) arvopapereihin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena muussa valtiossa sijaitsevassa tai toimivassa, edellä 1 kohdassa tarkoitettuun julkiseen kaupankäyntiin rinnastuvassa ja sijoitusrahaston säännöissä mainitussa vaihdantajärjestelmässä;

3) arvopapereihin, joiden liikkeeselaskuehdoissa on sitouduttu saattamaan arvopaperit julkisen kaupankäynnin kohteeksi yhden vuoden kuluessa niiden liikkeeselaskusta edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua, sijoitusrahaston säännöissä mainitussa vaihdantajärjestelmässä;

4) muihin kuin 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin arvopapereihin sekä 3 kohdassa tarkoitettuihin arvopapereihin, joita ei yhden vuoden kuluessa liikkeeselaskusta ole otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, yhteensä enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta; tai

5) saataviin, joita ei ole pidettävä arvopapereina, kuitenkin yhteensä enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen sijoitukset eivät yhteensä saa ylittää yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta.

Sijoitusrahasto voi pankkitarkastusviraston määräämin ehdoin edistääkseen tehokasta omaisuudenhoitoa sijoittaa varojaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/88) tarkoitettuihin vakioituihin johdannaispimuksiin. Pankkitarkastusviraston luvalla sijoitusrahasto voi sijoittaa varojaan 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin sekä valuuttaja korkoriskin suojaamista tarkoittaviin johdannaispimuksiin.

Sijoitusrahastolla on oltava toiminnan edellyttämät käteisvarat.

Oikeudesta sijoittaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin säädetään 37 §:ssä.

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa yhtiön osakepääomasta ja yhtä kahdeskymmenesosaa kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Rahastoyhtiö saa sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin sijoitusrahaston varoja yhteensä enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta. Tällaisia sijoituksia saa yhteensä olla enintään kaksi viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita eikä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin. Rahastoyhtiö voi sijoittaa enintään yhden kahdeskymmenesosan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen osuuksiin.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntainliitto tai Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio, sen osavaltio tai muu alueellinen julkisyhteisö taikka kansainvälinen julkisyhteisö, jossa on jäsenenä vähintään kaksi Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään yhden neljäsosan sijoitusrahaston varoista joukkovelkakirjoihin, joiden liikkeeseenlaskija on velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällaisia sijoituksia saa yhteensä olla enintään neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Sijoitusrahaston varoja ei saa sijoittaa saman rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon, ellei viimeksi mainittu sijoitusrahasto ole erikoistunut tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja ellei mahdollisuudesta tällaisiin sijoituksiin ole mainittu sijoitusrahaston säännöissä. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa korvausta tai palkkiota tällaisista sijoituksista.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1—5 momentissa säädetystä velvollisuudesta ja 6 momentissa säädetystä kiellosta.

39 §

Rahastoyhtiö ei saa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten tai antaa sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta pantiksi taikka muulla tavalla käyttää tällaista omaisuutta luoton vakuutena eikä myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1 momentin kiellosta. Pankkitarkastusvirastolla on oikeus antaa määräyksiä luotonotosta tai omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena.

6 Luku

Säilytysyhteisö

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Säilytysyhteisönä voi toimia luottolaitos, arvopaperinvälitysliike ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori. Rahastoyhtiö ei voi olla säilytysyhteisö muutoin kuin jäljempänä 8 luvussa säädetyissä tapauksissa.

Säilytysyhteisön tehtävänä on:

- 1) huolehtia siitä, että rahastoyhtiön sijoitusrahaston puolesta suorittamissa osuuksien myynneissä, liikkeeseenlaskuissa ja lunastuksissa noudatetaan lakia ja rahaston sääntöjä;
- 2) huolehtia siitä, että osuuksien arvo laskeaan lain ja rahaston sääntöjen mukaisesti;
- 3) noudattaa rahastoyhtiön antamia määräyksiä, jolleivät ne ole lain tai rahaston sääntöjen vastaisia;
- 4) huolehtia siitä, että sijoitusrahaston varoja koskeviin toimiin liittyvät maksut suoritetaan määräajassa;
- 5) huolehtia siitä, että sijoitusrahaston tuotot käytetään lain ja rahaston sääntöjen mukaisesti.

Säilytysyhteisön on hoidettava tehtävänsä itsenäisesti rahasto-osuudenomistajien eduksi.

Säilytysyhteisöllä on oltava kotipaikka Suomessa tai, mikäli sen kotipaikka on toisessa valtiossa, kiinteä toimipaikka Suomessa.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön sovittava kirjallisesti. Sopimuksen tulee sisältää säilytysyhteisön vaihtamista koskevat määräykset. Sopimukselle ja sen muutoksille on haettava pankkitarkastusviraston hyväksyminen. Säilytysyhteisöä ei saa vaihtaa ilman pankkitarkastusviraston lupaa.

42 §

Säilytysyhteisö vastaa rahastoyhtiölle ja sijoitusrahaston osuudenomistajille tappiosta, joka

näille aiheutuu siitä, että säilytysyhteisö on tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt velvoitteensa täyttämättä. Sopimus tämän vastuun siirtämisestä kolmannelle on mitätön.

7 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

46 §

Rahastoyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan sekä säilytysyhteisön johtokunnan tai hallituksen ja toimitusjohtajan on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää.

47 §

Tilintarkastajan on noudatettava rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen antamia erityisiä ohjeita, jollievät ne ole ristiriidassa lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisien niiden nojalla antamien määräysten, rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen tai sijoitusrahaston sääntöjen taikka hyvän tilintarkastustavan kanssa.

Tilintarkastajan on jatkuvasti, vähintään kerran kuukaudessa, tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus ja se, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

48 §

Jos tarkastuksessa havaitaan, että rahastoyhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muutoin rikkonut tätä lakia tai rahastoyhtiön yhtiöjärjестystä taikka sijoitusrahaston sääntöjä, on tilintarkastuskertomuksessa tehtävä siitä muistutus. Kertomuksessa on oltava myös vastuuvapautta koskeva lausunto. Tilintarkastajilla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen tietoon he pitävät tarpeellisina.

49 §

Rahastoyhtiön on ilman aiheetonta viivytys-

tä lähetettävä pankkitarkastusvirastolle rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjat, tilintarkastuskertomukset sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevat asiakirjat, jotka tilintarkastajat ovat antaneet hallitukselle, ja jäljennökset yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuuden omistajien kokousten pöytäkirjoista sekä rahaston puolivuotiskatsaukset.

50 §

Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

8 Luku

Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen ja lopettaminen

52 §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan tai yhtiö asetetaan selvitystilaan taikka yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka yhtiö muutoin lopettaa toimintansa, tulee säilytysyhteisön välittömästi ryhtyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa.

53 §

Säilytysyhteisön hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa on sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa, jollei tässä luvussa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä on säädetty.

Siitä riippumatta, mitä 14 §:ssä on säädetty, säilytysyhteisö ei saa käyttää äänioikeutta niiden osakkeiden osalta, jotka kuuluvat sijoitusrahastoon.

54 §

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia.

55 §

Kun säilytysyhteisö on ryhtynyt hoitamaan rahaston hallintoa, tulee säilytysyhteisön viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston purkamiseksi. Luovutuksen, johon tarvitaan pankkitarkastusviraston lupa, on tapahduttava niin pian kuin rahasto-osuuden omistajien edut huomioon ottaen se on mahdollista. Jollei luovutusta voida tehdä, säily-

tysyhteisön on ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston purkamiseksi.

Jos säilytysyhteisö päättää purkaa rahaston, tulee sen viipymättä myydä rahastoon kuuluvat arvopaperit. Kun arvopaperit on myyty ja rahaston velat on maksettu tai varat niihin on erotettu, tulee säilytysyhteisön jakaa jäljellä olevat varat rahasto-osuuden omistajille.

Jos säilytysyhteisö on sopinut sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisesta toiselle rahastoyhtiölle ja saanut siihen pankkitarkastusviraston luvan tai on päättänyt purkaa rahaston, on säilytysyhteisön välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava erikseen rahasto-osuuden omistajille. Jos rahasto puretaan, tulee kuulutuksessa ilmoittaa, milloin ja millä tavoin 2 momentissa tarkoitettavat varat ovat nostettavissa.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun 55 §:n 2 momentissa tarkoitettavat varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaanvaroja, jotka hän on jaossa saanut, on säilytysyhteisön viipymättä talletettava ne rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti ulosotonhaltijan huostaan.

9 Luku

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta esite (*rahastoesite*). Esite on pidettävä ajan tasalla ja siihen on liitettävä rahaston säännöt.

Rahastoesitteessä on oltava olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston rahasto-osuuksia ja niiden arvoa.

Rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 a §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta puolivuotiskatsaus vähintään jokaisen tilikauden kuukaudelta ensimmäiseltä kuukaudelta. Puolivuotiskatsaus on julkistettava kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

Puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 b §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta vuosikertomus jokaiselta tilikaudelta. Vuosikertomus on julkistettava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Vuosikertomuksessa on oltava tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase sekä olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston toiminnan kehitystä ja sen tulosta.

Vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

10 Luku

Erinäiset säännökset

67 a §

Ulkomaista yhteissijoitusyritystä, joka markkinoi osuuksiaan 4 §:n 3 momentin vastaisesti, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tätä menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeellonta. Kiellon määräämistä koskee muutoin soveltuvien osin, mitä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty.

11 Luku

Rangaistussäännökset

69 §

Joka

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytysyhteisölle 22 §:n 2 momentissa, 31, 33, 34, 36, 54 tai 57 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia;

3) hankkii tai luovuttaa arvopapereita 15 §:n 2 momentin vastaisesti;

4) sisällyttää totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon 57 §:ssä tarkoitettuun rahastoesitteeseen, 57 a §:ssä tarkoitettuun puolivuotiskatsaukseen tai 57 b §:ssä tarkoitettuun vuosikertomukseen; tai

5) muuten kuin 1—3 kohdassa taikka 68 §:ssä mainitulla tavalla rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa

rangaistusta, *sijoitusrahastorikkomuksesta* sak-
koon.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

2.

Laki

markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/78) 6 b §, sellaisena kuin se on lisättyä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetulla lailla (496/89), seuraavasti:

6 b §

Arvopaperimarkkinalain ja sijoitusrahasto-
lain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatu-
omioistuimessa vireille pankkitarkastusviraston
hakemuksella. Jos pankkitarkastusvirasto päät-
tää olla saattamatta arvopaperien markkinoin-
nissa tai hankinnassa noudatettua menettelyä,
ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen sijoitusra-
hastolain 4 §:n vastaisesti osuuksiensa markki-

noinnissa käyttämää vieraskielistä toiminimeä
tai sopimusehdon kieltämistä koskevaa asiaa
markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi, sijoit-
tajien etujen valvomiseksi toimivalla rekiste-
roidyllä yhdistyksellä on oikeus saattaa asia
vireille markkinatuomioistuimessa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

3.

Laki

arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvopaperinvälitysliikkeistä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun lain (499/89) 17 §:n
1 momentti, seuraavasti:

17 §

Arvopaperinvälitysliike saa arvopaperinväli-
tyksen lisäksi:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

8) hoitaa sijoitusrahastolaissa (480/87) sää-
dettäviä säilytysyhteisön tehtäviä; sekä

4.

L a k i**arvopaperimarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

1 Luku**Yleisiä säännöksiä**

dollisuus osallistua yhteisiin arvopaperisijoituksiin, säädetään sijoitusrahastolaissa (480/87).

Soveltamisala

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

1 §

Toiminnasta, jolla yleisölle tarjotaan mah-

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

1.

Laki**sijoitusrahastolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä toukokuuta 1987 annetun sijoitusrahastolain (480/87) 19 §:n 2 momentti, 20 §, 30 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta ja 59 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 §:n 4 ja 5 kohta, niistä 4 kohta sellaisena kuin se on 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (500/89), 6 §, 8 §, 10 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §, 15 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 1, 2, 4, 5 ja 9 kohta, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31 §:n 3 momentti, 33 §:n 2 momentti, 35 §, 36 §, 37 §, 39 §, 6 luvun otsikko, 40 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1287/90), 41 §, 42 §, 46 §, 47 §:n 2 momentti, suomenkielisen lakitekstin 48 §:n 3 momentti, 49 §, 52 §, 53 §, 54 §, 55 §, 56 §:n 1 momentti, 9 luvun otsikko, 57 § ja 69 §:n 2 ja 3 kohta, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 6 kohta, 2 §:ään uusi 2-5 momentti, 4 §:ään uusi 3 momentti, 10 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 23 §:ään uusi 2 momentti, 47 §:ään uusi 4 momentti, 50 §:ään uusi 3 momentti, uusi 57 a §, uusi 57 b §, uusi 10 luku 58 §:n edelle, uusi 67 a §, uusi 11 luku 68 §:n edelle ja 69 §:ään uusi 4 ja 5 kohta, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***1 luku****Yleiset säännökset****1 §**

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) säilytyspankilla pankkia, tai arvopaperinvälitysliikkeistä annetussa laissa (499/89) tarkoitettua arvopaperinvälitysliikettä, jossa sijoitusrahaston varat säilytetään ja joka ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut; sekä

5) rahasto-osuuden omistajalla jokaista henkilöä tai yhteisöä, joka omistaa yhden tai useamman osuuden sijoitusrahastossa olevasta omaisuudesta.

2 §**1 luku****Yleiset säännökset****1 §**

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) säilytysyhteisöllä luottolaitosta, arvopaperinvälitysliikettä ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaa sivukonttoria, joka säilyttää sijoitusrahaston varat sekä ottaa vastaan ja suorittaa sijoitusrahastoa koskevat maksut;

5) rahasto-osuuden omistajalla jokaista henkilöä tai yhteisöä, joka omistaa yhden tai useamman osuuden sijoitusrahastossa olevasta omaisuudesta; sekä

6) arvopaperilla arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:ssä määriteltyä todistusta, lukuun ottamatta sijoitusrahasto-osuudesta annettua todistusta.

2 §

Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut sijoitusrahasto tai muu siihen rinnastettava yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava yritys (yhteissijoitusyritys) saa 1 momentista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

poiketen kuitenkin markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa eikä siihen ole sovellettava, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään rahastoyhtiöstä ja sijoitusrahastosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun yhteissijoitusyrityksen on ennen osuuksiensa markkinoinnin aloittamista yleisölle Suomessa toimitettava pankkitarkastusvirastolle pankkitarkastusviraston sitä vaatiessa suomen tai ruotsin kielellä,

1) pankkitarkastusvirastoa vastaavan kotivaltionsa viranomaisen antama todistus siitä, että yritys on saanut toimiluvan;

2) rahaston säännöt tai yhtiöjärjestyksensä;

3) rahastoesitteen, uusimman vuosikertomuksen ja sen jälkeen julkistetun puolivuotiskatsauksen; sekä

4) tiedot järjestelyistä yrityksen rahasto-osuuksien markkinoimiseksi Suomessa ja maksujen suorittamiseksi osuudenomistajille.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu yhteissijoitusyritys saa aloittaa osuuksiensa markkinoinnin yleisölle kahden kuukauden kuluttua 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä, jollei pankkitarkastusvirasto sinä aikana erityisestä syystä kiellä markkinoinnin aloittamista. Edellä 3 momentissa tarkoitetut tiedot on julkistettava suomen tai ruotsin kielellä ja pankkitarkastusviraston vaatimuksesta osuuksia markkinoitaessa on käytettävä suomen tai ruotsin kieltä.

Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa toimiluvan saaneella yhteissijoitusyrityksellä on valtiovarainministeriön luvalla oikeus markkinoida osuuksiaan yleisölle Suomessa.

4 §

4 §

Ulkomainen yhteissijoitusyritys ei saa käyttää pelkästään kotivaltiossaan rekisteröityä toimintameä, jos sen käyttäminen Suomessa olisi omiaan johtamaan yleisöä harhaan.

6 §

Rahastoyhtiön toimintaa valvoo pankkitarkastusvirasto.

6 §

Tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten noudattamista sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston toimintaa ja yhteissijoitusyritysten osuuksien markkinointia valvoo pankkitarkastusvirasto.

Pankkitarkastusvirastolla on oikeus saada 2 §:ssä tarkoitettulta ulkomaiselta yhteissijoitusyritykseltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä saada siltä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomistaan asiakirjoista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Rahastoyhtiön perustaminen

8 §

Rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksessä on oltava ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu määräys.

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka perustaminen ei ole yleisen edun vastainen, on annettava toimilupa.

2 Luku

Rahastoyhtiön perustaminen

8 §

Valtiovarainministeriö voi peruuttaa rahastoyhtiön toimiluvan, jos rahastoyhtiön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai asetuksia, viranomaisten niiden nojalla antamia määräyksiä, rahastoyhtiön yhtiöjärjестystä, toimiluvan ehtoja tai rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen sääntöjä taikka jos rahastoyhtiö ei täytä toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia.

10 §

Rahastoyhtiölle, jonka taloudelliset toimintatiedellytykset ja hallinto täyttävät luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetetut vaatimukset, on myönnettävä toimilupa, jollei perustaminen ole yleisen edun vastaista.

Rahastoyhtiön hallinnon ei katsota täyttävän luotettavalle sijoitusrahastotoiminnalle asetettavia vaatimuksia, elleivät rahastoyhtiön ja säilytisyhteisön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ole riittävän hyvämaineisia tai ellei heillä ole tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa kokemusta. Tieto rahastoyhtiön tai säilytisyhteisön hallituksen kokoonpanon muuttumisesta tai toimitusjohtajan vaihtumisesta on välittömästi annettava pankkitarkastusvirastolle.

Valtiovarainministeriön on ratkaistava toimiluvan myöntämistä koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Mikäli ministeriö tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta lisäselvitystä, määräaika lasketaan siitä päivästä, jona ministeriö vastaanottaa lisäselvityksen. Hakemus katsotaan hylätyksi, jollei sitä ratkaista määräajassa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 Luku

Rahastoyhtiön hallinto

13 §

Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kuusi jäsentä. Vähintään puolet hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajan on oltava Suomessa asuvia Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisia. Pohjoismaiden ulkopuolella asuvia taikka muun valtion kuin Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisia voi yhtiön hallituksessa kuitenkin olla enintään kolmasosa. Valtiovarainministeriö voi myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.

14 §

Sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä yhtiökokouksessa on päätettävä kussakin tapauksessa erikseen. Päätöksen tekevät 13 §:n 2 momentissa tarkoitetut rahasto-osuuden omistajien valitsemat hallituksen jäsenet hallituksen kokouksessa. Äänioikeutta on käytettävä, jos näistä jäsenistä enemmän kuin puolet sitä kannattaa. Tällöin on päätöksessä samalla annettava ohjeet äänestämistä varten.

15 §

Rahastoyhtiö sekä rahastoyhtiön osakkeenomistaja, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja ja toimihenkilö eivät saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa hankkia rahastoyhtiön hallinnassa olevalta sijoitusrahastolta osakkeita tai muita arvopapereita eivätkä ilman arvopaperipörssin välitystä myydä sellaisia sijoitusrahastolle. Rahastoyhtiö ja rahastoyhtiön osakkeenomistaja eivät myöskään saa omistaa rahasto-osuuksia rahastoyhtiön hallinnassa olevassa sijoitusrahastossa.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös siinä mainitun henkilön aviopuolisoa taikka sitä, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevässä sukulaisuhteessa, sekä lisäksi myös yhteisöä, jossa 1 tai tässä momentissa mainittu henkilöllä tai yhteisöllä taikka useammalla heistä yhdessä on määräämisvalta.

3 Luku

Rahastoyhtiön hallinto

13 §

Rahastoyhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä. Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää yhtiölle luvan poiketa tässä säädetyistä vaatimuksista.

14 §

Sijoitusrahastoon kuuluvien osakkeiden tuottaman äänioikeuden käyttämisestä yhtiökokouksessa on päätettävä rahastoyhtiön hallituksessa kussakin tapauksessa erikseen. Päätöstä ei kuitenkaan saa tehdä, elleivät 13 §:n 2 momentissa tarkoitetut rahasto-osuudenomistajien valitsemat hallituksen jäsenet yhdy siihen. Tällöin on päätöksessä samalla annettava ohjeet äänestämistä varten.

15 §

Rahastoyhtiö, sen osakkeenomistaja tai yhteisö, joka on rahastoyhtiön tai sen osakkeenomistajan määräysvallassa, ei saa omistaa rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksia.

Rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön

1) hallituksen jäsen,

2) toimitusjohtaja,

3) tilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisön sellainen toimihenkilö, jolla on päävastuu rahastoyhtiön tilintarkastuksesta sekä

4) muu rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa oleva henkilö, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen,

saa hankkia kyseisen rahastoyhtiön hallinnoiman ja kyseisen säilytysyhteisön säilytyksessä olevan sijoitusrahaston rahasto-osuuksia omaan lukuunsa vain pitkäaikaisiksi sijoituksiksi. Sijoitus on pitkäaikainen, kun rahasto-osuuden hankinnan ja vastikkeellisen luovutuksen ja vastaavasti vastikkeellisen luovutuksen ja hankinnan välinen aika on vähintään kuusi kuukautta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kaupan käyntirajoitusta sovelletaan myös sellaiseen yhteisöön, jossa 2 momentissa tarkoitettulla henkilöllä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä tai toisen 2 momentissa tarkoitettun henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa on määräysvalta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa vastikkeellisesti hankkia rahastoyhtiön hallinnoimalta sijoitusrahastolta arvopapereita eikä vastikkeellisesti luovuttaa tällaiselle sijoitusrahastolle arvopapereita, ellei hankintaa tai luovutusta toteuteta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettun julkisen kaupankäynnin välityksellä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun henkilön on tehtävään tullessaan ilmoitettava rahastoyhtiölle omistuksessaan olevat osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit, joihin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston varoja voidaan sijoittaa, tällaisten arvopaperien hankkimista tai luovutusta koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä tällaisten arvopaperien omistuksessa tapahtuvat, vähintään pankkitarkastusviraston vahvistaman määrän suuruiset muutokset.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun henkilön on ilmoitettava rahastoyhtiölle holhouksessaan oleva henkilö sekä 3 momentissa tarkoitettu yhteisö ja muu sellainen yhteisö ja säätiö, jossa hänellä on huomattava vaikutusvalta. Henkilöllä on yhteisössä tai säätiössä huomattava vaikutusvalta, jos hän on siinä 2 momentissa mainitussa tai siihen rinnastuvassa asemassa tai jos hän on avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies.

Edellä 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun henkilö otti vastaan 2 momentissa mainitun tehtävän taikka kun 6 momentin tarkoittamissa olosuhteissa tapahtui muutos.

Mitä arvopaperimarkkinalain 5 luvun 5 §:ssä on säädetty sisäpiirin omistamia osakkeita koskevasta rekisteristä, sovelletaan vastaavasti rahastoyhtiön pitämään, edellä 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten omistamia arvopapereita koskevaan rekisteriin.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 2 ja 3 momentissa tarkoitettua kaupankäyntirajoituksesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Rahasto-osuuden omistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen ei saa omistaa rahastoyhtiön osakkeita tai olla rahastoyhtiön tai säilytyspankin palveluksessa. Hän ei myöskään saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytyspankin hallituksen tai johtokunnan jäsen.

Rahasto-osuuden omistajien valitsema rahastoyhtiön hallituksen jäsen ei saa omistaa rahastoyhtiön osakkeita tai olla rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön palveluksessa. Hän ei myöskään saa olla muun rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallituksen tai johtokunnan jäsen.

4 Luku

Sijoitusrahasto

16 §

Sijoitusrahaston nimessä on oltava sana sijoitusrahasto. Ainoastaan tämän lain mukaisesta sijoitusrahastosta saadaan käyttää nimitystä sijoitusrahasto.

17 §

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

- 1) sijoitusrahaston nimi sekä rahastoyhtiön ja säilytyspankin toiminimi;
- 2) perusteet, joiden mukaan sijoitusrahastotoimintaa harjoitetaan, sekä missä määrin rahaston varat voidaan sijoittaa ulkomaisiin arvopapereihin;

4) perusteet korvauksesta, jonka rahastoyhtiö ja säilytyspankki saavat toiminnastaan;

5) voitonjaon perusteet 23 §:ssä mainitun osuuden ylittävältä osalta sekä missä ja miten voitonjako tapahtuu;

9) milloin ja missä tiedot rahastoyhtiön rahasto-osuuksien myynti- ja lunastushinnoista sekä sijoitusrahaston neljännesvuosikertomukset sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätös ja toimintakertomukset ovat yleisön saatavissa; sekä

18 §

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun muutos on 19 §:n mukaan merkitty sijoitusrahastorekisteriin, jollei pankkitarkastusvirasto toisin määrää.

4 Luku

Sijoitusrahasto

16 §

Sijoitusrahaston nimessä on oltava sana sijoitusrahasto. *Sijoitusrahaston on nimeltään selvästi erottava ennen sitä sääntönsä vahvistuttaneista sijoitusrahastoista.* Ainoastaan tämän lain mukaisesta sijoitusrahastosta saadaan käyttää nimitystä sijoitusrahasto.

17 §

Sijoitusrahaston säännöissä on mainittava:

- 1) sijoitusrahaston nimi sekä rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön toiminimi;
- 2) *tarkemmat perusteet, joiden mukaan sijoitusrahastotoimintaa harjoitetaan;*

4) perusteet korvauksesta, jonka rahastoyhtiö ja säilytysyhteisö saavat toiminnastaan;

5) voitonjaon perusteet *sekä miten ja missä voitonjako tapahtuu;*

9) milloin ja missä *sijoitusrahaston puolivuotiskatsaus ja rahastoesite, sijoitusrahaston ja rahastoyhtiön vuosikertomus sekä tiedot rahasto-osuuksien myynti- ja lunastushinnoista ovat yleisön saatavissa; sekä*

18 §

Sijoitusrahaston sääntöjen muutos tulee voimaan *kuukauden* kuluttua siitä, kun *pankkitar kastusvirasto on vahvistanut muutoksen, jollei pankkitarkastusvirasto toisin määrää.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

Sijoitusrahasto on ilmoitettava sijoitusrahastorekisteriin merkittäväksi. Rekisteri on julkinen ja sitä pitää pankkitarkastusvirasto.

Ilmoitus sijoitusrahastorekisteriin on tehtävä kirjallisesti pankkitarkastusvirastolle. Ilmoitukseen, joka on rahastoyhtiön hallituksen puheenjohtajan allekirjoitettava, on liitettävä sijoitusrahaston perustamista koskeva päätös ja rahaston säännöt, joiden vahvistamista on samalla pyydyttävä.

20 §

Jos sijoitusrahasto säädetyssä järjestyksessä on ilmoitettu rekisteriin merkittäväksi ja sen säännöt on vahvistettu sekä jos sijoitusrahasto nimeltään selvästi eroaa ennen sitä rekisteriin merkitystä sijoitusrahastosta, on rekisteröiminen toimitettava.

Merkittyään sijoitusrahaston rekisteriin on pankkitarkastusviraston julkaistava rahastoyhtiön kustannuksella Virallisessa lehdessä sijoitusrahaston säännöt ja niiden muutokset.

Sijoitusrahastoon ei saa ottaa varoja ennen kuin rahasto on merkitty rekisteriin.

23 §

30 §

Osuustodistuksessa on mainittava:

- 1) rahasto-osuuden omistajan ja sijoitusrahaston nimi, rahastoyhtiön toiminimi sekä säilytyspankin toiminimi;
- 2) osuustodistuksen järjestysnumero;
- 3) rahasto-osuuksien lukumäärä;
- 4) miten rahasto-osuus lunastetaan;
- 5) miten ja missä voitonjako tapahtuu; sekä
- 6) missä sijoitusrahaston säännöt sekä neljännesvuosi- ja toimintakertomukset ovat saatavissa.

31 §

Rekisteri on pidettävä rahastoyhtiössä jokai-

19 §

Rahastoyhtiö ei saa aloittaa hallinnoimansa sijoitusrahaston osuuksien markkinoimista yleisölle eikä sijoitusrahastoon saa ottaa varoja ennen kuin rahaston säännöt on vahvistettu.

(2 mom. kumotaan)

20 §

(Kumotaan)

23 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, sijoitusrahasto voi säännöissään määrätä, ettei rahaston varoista jaeta lainkaan voittoa osuudenomistajille.

30 §

Osuustodistuksessa on mainittava:

- 1) rahasto-osuuden omistajan ja sijoitusrahaston nimi, rahastoyhtiön toiminimi sekä säilytysyhteisön toiminimi;
- 2) osuustodistuksen järjestysnumero;
- 3) osuustodistukseen liittyvien rahasto-osuuksien lukumäärä; sekä
- 4) miten rahasto-osuus lunastetaan.

31 §

Jokaisella on oikeus tutustua rekisteriin ja

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

sen nähtävänä. Rahastoyhtiön määräämää korvausta vastaan jokaisella on oikeus saada jäljennös rekisteristä tai sen osasta.

saada siitä kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä.

33 §

33 §

Mikäli varat lunastamiseen on hankittava myymällä arvopapereita, tulee myymisen tapahtua niin pian kuin mahdollista ja viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun lunastusta vaadittiin rahastoyhtiöltä. Lunastamisen tulee tapahtua heti, kun varat arvopapereiden myynnistä on saatu. Erityisestä syystä pankkitarkastusvirasto voi myöntää luvan ylittää edellä mainitun määräjän.

Mikäli varat lunastamiseen on hankittava myymällä arvopapereita, tulee myymisen tapahtua ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin aina kahden viikon kuluessa lunastuksen vaatimisesta rahastoyhtiöltä. Lunastamisen tulee tapahtua heti, kun varat arvopapereiden myymisestä on saatu. Jollei sijoitusrahaston säännöissä toisin määrätä, lunastus tapahtuu 1 momentin mukaisesti rahasto-osuuden lunastuspäivän arvoon. Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan ylittää arvopapereiden myymiselle asetetun määräjän.

5 Luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta liiketoimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa.

5 Luku

Rahastoyhtiön sijoitustoiminta

35 §

Rahastoyhtiö ei saa harjoittaa muuta toimintaa kuin sijoitusrahastotoimintaa, ellei valtiovarainministeriö myönnä lupaa siihen olennaisesti liittyvän toiminnan harjoittamiseen.

36 §

Sijoitusrahaston varat on sijoitettava välittömästi seuraaviin kohteisiin:

1) Helsingin Arvopaperipörssissä noteerattuihin kotimaisiin osakkeisiin, obligaatioihin, debenttureihin ja muihin kotimaisiin arvopapereihin;

2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin luotettavalla tavalla noteerattuihin kotimaisiin arvopapereihin, mikäli noteeraus on tapahtunut julkisilla ja säännöllisesti toimivilla markkinoilla, yhteensä enintään määrä, joka vastaa 20 prosenttia sijoitusrahaston arvosta;

3) muihin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin kotimaisiin arvopapereihin, yhteensä enintään määrä, joka vastaa 10 prosenttia sijoitusrahaston arvosta;

4) pankkitarkastusviraston hyväksymässä pörssissä noteerattuihin ulkomaisiin osakkeisiin, obligaatioihin, debenttureihin ja muihin

36 §

Rahastoyhtiön on hajautettava sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit sijoittaessaan sijoitusrahaston varoja.

Sijoitusrahaston varat on sijoitettava ilman aiheutonta viivytystä. Ne voidaan sijoittaa seuraaviin kohteisiin:

1) arvopapereihin, jotka ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteena Suomessa;

2) arvopapereihin, jotka ovat kaupankäynnin kohteena muussa valtiossa sijaitsevassa tai toimivassa, edellä 1 kohdassa tarkoitettuun julkiseen kaupankäyntiin rinnastuvassa ja sijoitusrahaston säännöissä mainitussa vaihdantajärjestelmässä;

3) arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskuehdoissa on sitouduttu saattamaan arvopaperit julkisen kaupankäynnin kohteeksi yhden vuoden kuluessa niiden liikkeeseenlaskusta edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa, sijoitusrahaston säännöissä mainitussa vaihdantajärjestelmässä;

4) muihin kuin 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin

Voimassa oleva laki

ulkomaisiin arvopapereihin yhteensä enintään määrä, joka vastaa 20 prosenttia sijoitusrahaston arvosta;

5) edellä mainituin rajoituksin 1—3 kohdissa tarkoitettuihin arvopapereihin liittyviä oikeuksia koskeviin todistuksiin; sekä

6) saataviin kotimaisilta pankeilta yhteensä enintään määrä, joka vastaa 15 prosenttia sijoitusrahaston arvosta, vaadittaessa maksettavien saatavien määrä kotimaisilta pankeilta tulee aina olla kuitenkin vähintään 5 prosenttia sijoitusrahaston arvosta.

Erityisestä syystä pankkitarkastusvirasto voi antaa määräajaksi luvan ylittää 1 momentissa mainittuja rajoja.

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnassaan olevien sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa 20 prosenttia osakeyhtiön koko osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Rahastoyhtiö saa sijoittaa sijoitusrahaston varoja saman antajan arvopapereihin yhteensä enintään määrän, joka vastaa 10 prosenttia sijoitusrahaston arvosta.

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita. Rahastoyhtiö ei myöskään saa sijoittaa hallinnassaan olevien sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin tai sen hallinnassa oleviin sijoitusrahastoihin.

Ehdotus

tuihin arvopapereihin sekä 3 kohdassa tarkoitettuihin arvopapereihin, joita ei yhden vuoden kuluessa liikkeeseenlaskusta ole otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, yhteensä enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta; tai

5) saataviin, joita ei ole pidettävä arvopapereina, kuitenkin yhteensä enintään määrä, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettut sijoitukset eivät yhteensä saa ylittää yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta.

Sijoitusrahasto voi pankkitarkastusviraston määräämin ehdoin edistääkseen tehokasta omaisuudenhoitoa sijoittaa varojaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/88) tarkoitettuihin vakioituihin johdannaisopimuksiin. Pankkitarkastusviraston luvalla sijoitusrahasto voi sijoittaa varojaan 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita koskeviin sekä valuutta- ja korkoriskin suojaamista tarkoittaviin johdannaisopimuksiin.

Sijoitusrahastolla on oltava toiminnan edellyttämät käteisvarat.

Oikeudesta sijoittaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin säädetään 37 §:ssä.

37 §

Rahastoyhtiö saa sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja saman osakeyhtiön osakkeisiin enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa yhtiön osakepääomasta ja yhtä kahdeskymmenesosaa kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Rahastoyhtiö saa sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin sijoitusrahaston varoja yhteensä enintään määrän, joka vastaa yhtä kymmenesosaa sijoitusrahaston arvosta. Tällaisia sijoituksia saa yhteensä olla enintään kaksi viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Rahastoyhtiö ei saa omistaa toisen rahastoyhtiön osakkeita eikä sijoittaa hallinnoimiensa sijoitusrahastojen varoja toisen rahastoyhtiön osakkeisiin. Rahastoyhtiö voi sijoittaa enintään yhden kahdeskymmenesosan hallinnoimansa sijoitusrahaston varoista toisen rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen osuuksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa 35 prosenttia sijoitusrahaston varoista arvopapereihin, joiden liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, suomalainen kunta tai kuntainliitto tai Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio, sen osavaltio tai muu alueellinen julkisyhteisö taikka kansainvälinen julkisyhteisö, jossa on jäsenenä vähintään kaksi Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, rahastoyhtiö saa sijoittaa enintään yhden neljäsosan sijoitusrahaston varoista joukkovelkakirjoihin, joiden liikkeeseenlaskija on velkakirjanhaltijoiden suojaamiseksi asetetun julkisen tarkastuksen alainen luottolaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällaisia sijoituksia saa yhteensä olla enintään neljä viidesosaa sijoitusrahaston varoista.

Sijoitusrahaston varoja ei saa sijoittaa saman rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon, ellei viimeksi mainittu sijoitusrahasto ole erikoistunut tietylle maantieteelliselle alueelle tai tietylle toimialalle tehtäviin sijoituksiin ja ellei mahdollisuudesta tällaisiin sijoituksiin ole mainittu sijoitusrahaston säännöissä. Rahastoyhtiö ei saa veloittaa korvausta tai palkkiota tällaisista sijoituksista.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1—5 momentissa säädetystä velvollisuudesta ja 6 momentissa säädetystä kiellosta.

39 §

Rahastoyhtiö ei saa ilman pankkitarkastusviraston lupaa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten tai antaa sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta pantiksi taikka muulla tavalla käyttää tällaista omaisuutta luoton vakuutena.

Lupa 1 momentissa tarkoitetun luoton ottamiseen tai omaisuuden käyttämiseen luoton vakuutena voidaan myöntää, jos siihen on erityistä syytä. Lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan. Pankkitarkastusvirastolla on oikeus antaa määräyksiä luotonotosta tai omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena.

39 §

Rahastoyhtiö ei saa ottaa luottoa sijoitusrahastotoimintaa varten tai antaa sijoitusrahastoon kuuluvaa omaisuutta pantiksi taikka muulla tavalla käyttää tällaista omaisuutta luoton vakuutena eikä myöntää luottoa sijoitusrahaston varoista.

Pankkitarkastusvirasto voi erityisestä syystä myöntää määräajaksi poikkeuksen 1 momentin kiellosta. Pankkitarkastusvirastolla on oikeus antaa määräyksiä luotonotosta tai omaisuuden käyttämisestä luoton vakuutena.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 Luku

Säilytyspankki

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä tai useammassa säilytyspankissa. Säilytyspankkina voi toimia ainoastaan talletuspankki, ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori tai arvopaperinvälitysliike. Säilytyspankin tehtävänä on lisäksi vastaanottaa ja suorittaa rahastoa koskevat maksut rahastoyhtiön antamien ohjeiden mukaan.

Säilytyspankki voi käyttää ulkomaisia arvopapereita koskevien tehtävien hoitamisessa apunaan ulkomaisia pankkeja tai muita luottolaitoksia.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytyspankin sovittava kirjallisesti. Sopimukselle ja sen muutoksille on haettava pankkitarkastusviraston hyväksyminen.

42 §

Säilytyspankin on noudatettava rahastoyhtiön antamia määräyksiä arvopapereiden myymisestä ja ostamisesta sekä osakkeiden merkinnästä ja rahastosta suoritettavista maksuista. Säilytyspankki ei saa noudattaa yhtiön antamaa määräystä, joka pankin tieteen on ristiriidassa lain tai sen nojalla annettujen määräysten

6 Luku

Säilytysyhteisö

40 §

Sijoitusrahastoon kuuluvat arvopaperit ja muut varat on säilytettävä yhdessä säilytysyhteisössä. Säilytysyhteisönä voi toimia luottolaitos, arvopaperinvälitysliike ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori. Rahastoyhtiö ei voi olla säilytysyhteisö muutoin kuin jäljempänä 8 luvussa säädettyissä tapauksissa.

Säilytysyhteisön tehtävänä on:

1) huolehtia siitä, että rahastoyhtiön sijoitusrahaston puolesta suorittamissa osuuksien myynneissä, liikkeeseenlaskuissa ja lunastuksissa noudatetaan lakia ja rahaston sääntöjä;

2) huolehtia siitä, että osuuksien arvo laskeaan lain ja rahaston sääntöjen mukaisesti;

3) noudattaa rahastoyhtiön antamia määräyksiä, jolleivät ne ole lain tai rahaston sääntöjen vastaisia;

4) huolehtia siitä, että sijoitusrahaston varoja koskeviin toimiin liittyvät maksut suoritetaan määräajassa;

5) huolehtia siitä, että sijoitusrahaston tuotot käytetään lain ja rahaston sääntöjen mukaisesti.

Säilytysyhteisön on hoidettava tehtävänsä itsenäisesti rahasto-osuudenomistajien eduksi.

Säilytysyhteisöllä on oltava kotipaikka Suomessa tai, mikäli sen kotipaikka on toisessa valtiossa, kiinteä toimipaikka Suomessa.

41 §

Varojen säilyttämisestä ja hoitamisesta on rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön sovittava kirjallisesti. Sopimuksen tulee sisältää säilytysyhteisön vaihtamista koskevat määräykset. Sopimukselle ja sen muutoksille on haettava pankkitarkastusviraston hyväksyminen. Säilytysyhteisöä ei saa vaihtaa ilman pankkitarkastusviraston lupaa.

42 §

Säilytysyhteisö vastaa rahastoyhtiölle ja sijoitusrahaston osuudenomistajille tappiosta, joka näille aiheutuu siitä, että säilytysyhteisö on tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt velvoitteensa täyttämättä. Sopimus tämän vastuun siirtämisestä kolmannelle on mitätön.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taikka sijoitusrahaston sääntöjen kanssa. Jos säilytyspankki päättää olla noudattamatta rahastoyhtiön määräystä ja jollei yhtiö sitä peruuta, yhtiön on pyydettävä asiasta pankkitarkastusviraston lausunto.

7 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

46 §

Rahastoyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan sekä säilytyspankin johtokunnan tai hallituksen ja toimitusjohtajan on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää.

47 §

Tilintarkastajan tulee noudattaa rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen antamia erityisiä ohjeita, mikäli ne eivät ole ristiriidassa lain, rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen tai sijoitusrahaston sääntöjen taikka hyvän tilintarkastustavan kanssa.

48 §

Jos tarkastuksessa havaitaan, että rahastoyhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on syylistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muutoin rikkonut tätä lakia tai rahastoyhtiön yhtiöjärjестystä taikka sijoitusrahaston sääntöjä, on tilintarkastuskertomuksessa tehtävä siitä muistutus. Kertomuksessa on oltava myös vastuuvapautta koskeva lausunto. Tilintarkastajilla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen tietoon he pitävät tarpeellisina.

7 Luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

46 §

Rahastoyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan sekä säilytysyhteisön johtokunnan tai hallituksen ja toimitusjohtajan on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää.

47 §

Tilintarkastajan on noudatettava rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen antamia erityisiä ohjeita, jolleivät ne ole ristiriidassa lain, sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten niiden nojalla antamien määräysten, rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen tai sijoitusrahaston sääntöjen taikka hyvän tilintarkastustavan kanssa.

Tilintarkastajan on jatkuvasti, vähintään kerran kuukaudessa, tarkastettava rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus ja se, että rahastoa hoidetaan sen sääntöjen mukaisesti.

48 §

Jos tarkastuksessa havaitaan, että rahastoyhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on syylistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muutoin rikkonut tätä lakia tai rahastoyhtiön yhtiöjärjестystä taikka sijoitusrahaston sääntöjä, on tilintarkastuskertomuksessa tehtävä siitä muistutus. Kertomuksessa on oltava myös vastuuvapautta koskeva lausunto. Tilintarkastajilla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista rahastoyhtiön yhtiökokouksen ja rahasto-osuuden omistajien kokouksen tietoon he pitävät tarpeellisina.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 §

Rahastoyhtiön on lähetettävä pankkitarkastusvirastolle rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjat, tilintarkastuskertomukset ja jäljennökset yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuuden omistajien kokousten pöytäkirjoista sekä rahaston neljännesvuosikertomukset.

50 §

8 Luku

Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen
ja lopettaminen

52 §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan tai yhtiö asetetaan selvitystilaan taikka yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka rahastoyhtiö muutoin lopettaa toiminnan, tulee säilytyspankin välittömästi ryhtyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa. Mikäli säilytyspankkeja on useita, pankkitarkastusviraston on määrättävä, mikä niistä ryhtyy hoitamaan rahaston hallintoa.

53 §

Säilytyspankin hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa on sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä on säädetty.

Säilytyspankki ei saa käyttää äänioikeutta niiden osakkeiden osalta, jotka kuuluvat sijoitusrahastoon.

54 §

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytyspankki ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia.

55 §

Kun säilytyspankki on ryhtynyt hoitamaan rahaston hallintoa, tulee pankin viipymättä

49 §

Rahastoyhtiön on ilman aiheetonta viivytystä lähetettävä pankkitarkastusvirastolle rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilinpäätösasiakirjat, tilintarkastuskertomukset sekä rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston hoitoa koskevat asiakirjat, jotka tilintarkastajat ovat antaneet hallitukselle, ja jäljennökset yhtiön yhtiökokousten ja rahasto-osuuden omistajien kokousten pöytäkirjoista sekä rahaston puolivuotiskatsaukset.

50 §

Rahastoyhtiön ja sijoitusrahaston tilikausi on kalenterivuosi, jollei pankkitarkastusvirasto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

8 Luku

Sijoitusrahastotoiminnan luovuttaminen
ja lopettaminen

52 §

Jos rahastoyhtiön toimilupa peruutetaan tai yhtiö asetetaan selvitystilaan taikka yhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin taikka yhtiö muutoin lopettaa toimintansa, tulee säilytysyhteisön välittömästi ryhtyä hoitamaan sijoitusrahaston hallintoa.

53 §

Säilytysyhteisön hoitaessa sijoitusrahaston hallintoa on sen oikeuksista ja velvollisuuksista sijoitusrahastotoiminnan harjoittamisessa, jollei tässä luvussa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä rahastoyhtiöstä on säädetty.

Siitä riippumatta, mitä 14 §:ssä on säädetty, säilytysyhteisö ei saa käyttää äänioikeutta niiden osakkeiden osalta, jotka kuuluvat sijoitusrahastoon.

54 §

Hoitaessaan sijoitusrahaston hallintoa säilytysyhteisö ei saa ottaa vastaan sijoituksia sijoitusrahastoon eikä lunastaa rahasto-osuuksia.

55 §

Kun säilytysyhteisö on ryhtynyt hoitamaan rahaston hallintoa, tulee säilytysyhteisön viipy-

Voimassa oleva laki

ryhtyä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston purkamiseksi. Luovutuksen, johon tarvitaan pankkitarkastusviraston lupa, on tapahduttava niin pian kuin rahasto-osuuden omistajien edut huomioon ottaen se on mahdollista. Ellei luovutusta voida tehdä, pankin on ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston purkamiseksi.

Jos säilytyspankki päättää purkaa rahaston, tulee sen viipymättä myydä rahastoon kuuluvat arvopaperit. Kun arvopaperit on myyty ja rahastoa koskevat velat on maksettu tai varat niihin on erotettu, tulee pankin jakaa jäljellä olevat varat rahasto-osuuden omistajille.

Jos säilytyspankki on sopinut sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisesta toiselle rahastoyhtiölle ja saanut siihen pankkitarkastusviraston luvan tai on päättänyt purkaa rahaston, on pankin välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava erikseen rahasto-osuuden omistajille. Jos rahasto puretaan, tulee kuulutuksessa ilmoittaa, milloin ja millä tavoin 2 momentissa tarkoitetut varat ovat nostettavissa.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun 55 §:n 2 momentissa tarkoitetut varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaan varoja, jotka hän on jaossa saanut, on säilytyspankin viipymättä talletettava ne rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti ulosotonhaltijan huostaan.

9 Luku

Erinäiset säännökset

57 §

Rahastoyhtiön on neljännesvuosittain laadittava kertomus sijoitusrahaston taloudellisesta asemasta ja arvopaperisijoituksista sekä sijoitusrahastotoiminnasta yleensä. Neljännesvuosikertomuksesta on käytävä ilmi arvopapereiden lukumäärä, laatu ja arvot, rahaston varat ja rahastoa koskevat velat, liikkeellä olevien osuuksien ja osuustodistusten lukumäärä sekä osuuden arvo. Neljännesvuosikertomus on rahastoyhtiön hallituksen allekirjoitettava.

Ehdotus

mättä ryhtyä toimenpiteisiin rahaston hallinnon luovuttamiseksi toiselle rahastoyhtiölle tai rahaston purkamiseksi. Luovutuksen, johon tarvitaan pankkitarkastusviraston lupa, on tapahduttava niin pian kuin rahasto-osuuden omistajien edut huomioon ottaen se on mahdollista. Jollei luovutusta voida tehdä, säilytysyhteisön on ryhdyttävä toimenpiteisiin rahaston purkamiseksi.

Jos säilytysyhteisö päättää purkaa rahaston, tulee sen viipymättä myydä rahastoon kuuluvat arvopaperit. Kun arvopaperit on myyty ja rahaston velat on maksettu tai varat niihin on erotettu, tulee säilytysyhteisön jakaa jäljellä olevat varat rahasto-osuuden omistajille.

Jos säilytysyhteisö on sopinut sijoitusrahaston hallinnon luovuttamisesta toiselle rahastoyhtiölle ja saanut siihen pankkitarkastusviraston luvan tai on päättänyt purkaa rahaston, on säilytysyhteisön välittömästi toimitettava tästä kuulutus Viralliseen lehteen ja ilmoitettava erikseen rahasto-osuuden omistajille. Jos rahasto puretaan, tulee kuulutuksessa ilmoittaa, milloin ja millä tavoin 2 momentissa tarkoitetut varat ovat nostettavissa.

56 §

Jollei rahasto-osuuden omistaja ole vuoden kuluessa siitä, kun 55 §:n 2 momentissa tarkoitetut varat olivat nostettavissa, ilmoittautunut nostamaan varoja, jotka hän on jaossa saanut, on säilytysyhteisön viipymättä talletettava ne rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti ulosotonhaltijan huostaan.

9 Luku

Rahastoyhtiön tiedonantovelvollisuus

57 §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta esite (rahas-toesite). Esite on pidettävä ajan tasalla ja siihen on liitettävä rahaston säännöt.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Rahastoyhtiön on pidettävä sijoitusrahaston neljännesvuosikertomus ja rahastoyhtiön sekä rahaston tilinpäätösasiakirjat niin pian kuin mahdollista yleisön saatavissa yhtiössä sekä muissa säännöissä määrättyissä paikoissa.

Rahastoesitteessä on oltava olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston rahasto-osuuksia ja niiden arvoa.

Rahastoesitteen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 a §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta puolivuotiskatsaus vähintään jokaisen tilikauden kuudelta ensimmäiseltä kuukaudelta. Puolivuotiskatsaus on julkistettava kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

Puolivuotiskatsauksen sisällöstä määrätään valtiovarainministeriön päätöksellä.

57 b §

Rahastoyhtiön on julkistettava jokaisesta hallinnoimastaan sijoitusrahastosta vuosikertomus jokaiselta tilikaudelta. Vuosikertomus on julkistettava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Vuosikertomuksessa on oltava tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase sekä olennaiset ja riittävät tiedot, jotta sijoittajat voivat luotettavasti arvioida sijoitusrahaston toiminnan kehitystä ja sen tulosta.

Vuosikertomuksen sisällöstä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

10 Luku

Erinäiset säännökset

59 §

Säilytyspankki on korvausvelvollinen 1 momentin mukaisesti tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan aiheuttamastaan vahingosta.

59 §

(2 mom. kumotaan)

67 a §

Ulkomaista yhteissijoitusyritystä, joka markkinoi osuuksiaan 4 §:n 3 momentin vastaisesti, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tätä menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kiel-
lon määräämistä koskee muutoin soveltuvin osin,
mitä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 2 §:n 2 ja
3 momentissa on säädetty.

11 Luku

Rangaistussäännökset

69 §

Joka

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytyspan-
kille 22 §:n 2 momentissa, 31, 33, 34, 36, 54 tai
57 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia;

3) muuten kuin 1—2 kohdassa taikka
68 §:ssä mainitulla tavalla rikkoo tätä lakia tai
sen nojalla annettuja määräyksiä,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai
siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa
rangaistusta, *sijoitusrahastorikkomuksesta* sak-
koon.

69 §

Joka

2) laiminlyö rahastoyhtiölle tai säilytysyhtei-
sölle 22 §:n 2 momentissa, 31, 33, 34, 36, 54 tai
57 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia;

3) hankkii tai luovuttaa arvopapereita 15 §:n
2 momentin vastaisesti;

4) sisällyttää totuudenvastaisen tai harhaan-
johtavan tiedon 57 §:ssä tarkoitettuun rahas-
toesitteeseen, 57 a §:ssä tarkoitettuun puolivuo-
tiskatsaukseen tai 57 b §:ssä tarkoitettuun vuo-
sikertomukseen; tai

5) muuten kuin 1—3 kohdassa taikka
68 §:ssä mainitulla tavalla rikkoo tätä lakia tai
sen nojalla annettuja määräyksiä,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai
siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa
rangaistusta, *sijoitusrahastorikkomuksesta* sak-
koon.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädet-
tävänä ajankohtana.

2.

Laki**markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/78) 6 b §, sellaisena kuin se on lisättyä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetulla lailla (496/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 b §

Arvopaperimarkkinalain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille pankkitarkastusviraston hakemuksella. Jos pankkitarkastusvirasto päättää olla saattamatta arvopaperien markkinoinnissa tai hankinnassa noudatettua menettelyä taikka sopimusehdon kieltämistä koskevaa asiaa markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi, sijoittajien etujen valvomiseksi toimivalla rekisteröidyllä yhdistyksellä on oikeus saattaa asia vireille markkinatuomioistuimessa.

Ehdotus

6 b §

Arvopaperimarkkinalain ja sijoitusrahastolain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille pankkitarkastusviraston hakemuksella. Jos pankkitarkastusvirasto päättää olla saattamatta arvopaperien markkinoinnissa tai hankinnassa noudatettua menettelyä, ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen sijoitusrahastolain 4 §:n vastaisesti osuuksiensa markkinoinnissa käyttämää vieraskielistä toiminimeä tai sopimusehdon kieltämistä koskevaa asiaa markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi, sijoittajien etujen valvomiseksi toimivalla rekisteröidyllä yhdistyksellä on oikeus saattaa asia vireille markkinatuomioistuimessa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki**arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvopaperinvälitysliikkeistä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun lain (499/89) 17 §:n
 1 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Arvopaperinvälitysliike saa arvopaperinvälityksen lisäksi:

8) hoitaa sijoitusrahastolaissa (480/87) säädettyjä säilytyspankin tehtäviä; sekä

17 §

Arvopaperinvälitysliike saa arvopaperinvälityksen lisäksi:

8) hoitaa sijoitusrahastolaissa (480/87) säädettyjä säilytysyhteisön tehtäviä; sekä

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**arvopaperimarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 1 §:ään
 uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 Luku

Yleisiä säännöksiä*Soveltamisala*

1 §

1 Luku

Yleisiä säännöksiä*Soveltamisala*

1 §

Toiminnasta, jolla yleisölle tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteisiin arvopaperisijoituksiin, säädetään sijoitusrahastolaissa (480/87).

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.